

Eesti NSV Kõrgema- ja Keskerihariduse Ministeerium

TÖÖFUNALIFU ORDENIGA TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

prof. H. Metsa
" 20 " 1980.a.

Tartu Elemehituse Kombinaadi kollektiivi sotsiaalse
arengu plaani aluste koostamine

TÖÖLISTE ISELOOMUETUS

Täidetud lepingu T-834 järgi

Teadusliku Uurimistöö Sektori
juhataja

Kollo
..... T. Kollo

Kommunistliku kasvatus labori
juhataja, filosoofikandidaat

Paulkener
..... P. Kenkmann
18.03.80

Teema juhendaja, filosoofia-
kandidaat

Paulkener
..... P. Kenkmann
18.03.80

Vastutav täitja, arhitektuuri-
kandidaat

18. III 80 *Etan*
..... E. Tani

TARTU 1980

SISUKORD

	Sissejuhatus	3
I	Töötajaskonna üldiseleomustus	4
II	Tööliste eriala ja kvalifikatsioonikohane iseleomustus	17
III	Töötingimused ja tööolme	54
IV	Stimuleerimine	87
V	Vaba aeg ja olme	115

SISSEJUHATUS

Käesoleva aruandega antakse ülevaade ettevõtte tööliste 1979. aasta juunikuus läbiviidud ankeetküsitluse tulemustest. Ülevaade on järg eelmise aasta lõpul koostatud ITP ja teenistujate iseloomustusele, tema ülesehitus on sarnane eelmisele.

Aruande esimeses peatükis on ära toodud tööliste koosseisu iseloomustus ankeeteerimis andmete järgi ning nende võrdlus kaardidokumentide andmetega.

Teises peatükis on antud tööliste iseloomustus nende eriala ja kvalifikatsiooni järgi.

Kolmas peatükk on pühendatud ühele olulisemale probleemile kollektiivis - töötingimustele ja tööolule. Käsitlemist leiab ka tööliste hinnang töötamisele väljaspool Tartat.

Neljandas peatükis on vaatluse all stimuleerimine - nii materiaalne kui moraalne.

Viiendasse peatükki on koondatud tööliste vaba sega ja almet käsitlevad andmed.

Käesolevasse aruandes pole lülitatud ülevaadet aruandes kasutatud statistilistest näitajatest, millised on kõik samad, mis eelmiseski aruandes kasutatud.

I TÖÖTAJASKONNA ÜLDISELOOMUSTUS

1979. aasta juunikuus viidi läbi ankeetküsitlus, mis hõlmas elamuehituskombinaadi ja raudbetoontoodete tehase töölisi. Küsitluse momendil oli elamuehituskombinaadis arvel 431 töölist. Neist küsitleti 163. Kahe tööta ja ankeedid olid täidetud ebapiisavalt ja ei kõlvanud edasiseks töötlemiseks.

Raudbetoontoodete tehases oli anketeerimise ajal nimekirjas 358 töölist. Anketeeritud sai neist 143. Täidetud ankeetidest osutus praagiks 9.

Seega kogu järgnev analüüs on tehtud 161 kombinaadi ja 134 tehase ankeedi alusel. Analüüsitud ankeedid hõlmavad vastavalt 33,5 ja 37,4 % nende kollektiivide töölistest.

Kerkib küsimus, kas sellise valimiga tehtud analüüsi tulemusi võib lugeda representatiivseks, s.t. kas neid saab lugeda kehtivaks kogu kollektiivi kohta. Sellele küsimusele vastuse leidmiseks vaatleme küsitletute olulisemaid üldsootsiaalseid tunnuseid ja kõrvutame neid kaadridokumentide andmetega kogu kollektiivi tööliste kohta.²

1.1. Sugu

Ankeetküsitlus haaras elamuehituskombinaadi töölistest 77,7% mehi ja naisi 22,3% (tabel 1.1). Kaadridokumentide andmetega võrreldes on protsentuaalselt rohkem küsitletud mehi.

RBT on naissoost küsitletute osatähtsus veidi suurem kui kogu tehase naiste hulgas. Erinevused küsitletud meeste-naiste arvus on minimaalsed ja ei moonuta sisuliselt kogupilti.

Tabel 1.1

Jrk. nr.	Sugu	ESK		RBT	
		Kaadri- dokumen- tide põh- jal	% anketee- ritutest	Kaadri- dokumen- tide põh- jal	% anketee- ritutest
1.	Mehed	73,0	77,7	74,0	71,2
2.	Naised	27,0	22,3	26,0	28,2

1.2. Vanus

Elanukombineadi tööliste keskmine vanus on 32 aastat. Ankeeteeritute hulka on sattunud suhteliselt rohkem eakamaid inimesi, keskmise vanuse poolest on nad aasta võrra vanemad. Seda näeme ka tabeli 1.2 andmete põhjal. Alla 25 aastaste noortöölise osatähtsus on küsitletute seas väiksem kui nende tegelik osatähtsus kogu kollektiivis. Sedavõrd rohkem on ankeedi täitmisest osa võtnud töölised, kes on vanemad kui 25 aastat. Erandiks on kõige vanema vanusegrupi esindajad, nad on jäänud ankeetküsitlusest välja. Neid töötajaid on kogu kollektiivis nii vähe, et nende puudumine küsitletute seas ei oma tähtsust.

Tehase töölised on kaadridokumentide järgi keskmiselt 3 aastat vanemad kui kombinaadi töölised. (RBT tehase töölise keskmine vanus - 35,0 aastat). Ankeeditäitjad on aga keskmise vanuse järgi aasta võrra nooremad kui kogu tehase töölised (anketeeritute keskmine vanus 34 aastat). Ka tehase ankeeteeritute hulgas ei ole vanusega üle 60 aastaseid töölisi. Tabelist 1.2 näeme, et kuigi üksikute vanusegruppide esindajate osatähtsus on veidi erinev küsitletute ja kogu kollektiivi seas, on põhiproportsioonid säilinud. Suhteliselt veidi enam on küsitletud töötajaid, kes vanust arvestades peaksid kuuluma kollektiivi põhikaadri hulka. Sotsiaalse planeerimise seisukohalt on see isegi hea.

Tabel 1.2

Töüliste vanuseline struktuur

Jrk. nr.	Vanus	EEK		RBT	
		% kaadri- dokumen- tide järgi	% anketee- ritutest	% kaadri- dokumen- tide järgi	% anketee- ritutest
1.	alla 20	6,5	3,6	2,2	1,6
2.	20 - 24	16,8	9,6	12,3	13,6
3.	25 - 29	27,7	31,3	21,2	24,0
4.	30 - 34	15,7	19,3	19,8	16,8
5.	35 - 39	15,9	16,3	19,0	21,6
6.	40 - 44	8,1	8,4	7,8	7,2
7.	45 - 49	5,2	6,0	7,5	10,4
8.	50 - 54	2,6	3,0	7,0	4,0
9.	55 - 59	1,1	2,4	2,2	0,8
10.	60 ja üle selle	0,4	-	0,8	-

EEK tööliste keskmine vanus kaadridokumentide põhjal: 32,0 aastat

EEK tööliste keskmine vanus ankeetküsitluse põhjal : 33,0 aastat

RBT tööliste keskmine vanus kaadridokumentide põhjal: 35,0 aastat

RBT tööliste keskmine vanus ankeetküsitluse põhjal : 34,0 aastat

Soolis - vanuselise struktuuri võrdlemisel tabelis 1.3 näeme, et elanukombinatsioonis on meestest enam küsitletud vanemate vanusegruppide esindajaid. Naisenkeeditäitjatest veidi üle poole (51,3 %) kuuluvad ea poolest 30 - 39 aastaste vanusevahemikku.

Tehases on kõige enam ankeetküsitlusesse sattunud 25-29 -aastased naistöölised. (tabel 1.4). Nende osatähtsus on peaaegu 10 % võrra suurem tegelikust osakaalust kollektiivis. Meeste osas on küsitluse tulemusena suhtarvud vanusegruppide lõikes säilitanud omad proportsioonid.

1.3. Üldharidus

Tabelis 1.5 võrdlevad andmed näitavad, et enam on küsitletud kõrgema haridusega EKK töölisi. Vähemalt 9-klassilise haridusega tööliste osatähtsus ankeetküsitluse hulgas on suurenenud 9,1% võrra.

Ka tehases on ankeeditäitjad kõrgema keskmise haridusega (9,4 klassi) kui keskmine haridus kaardidokumentide järgi (8,3 klassi). Enam kui 8-klassilise haridusega tööliste osatähtsus ankeetküsitluse sees on suurenenud laamendiku (16,9 %) võrra.

Selline tulemus oli ootuspärane, kuna enamus ankeeditäitmisest loobujad olid vähese haridusega inimesed.

1.4. Üldine tõeataaž

Tabelis 1.6 kombinatsiooni kohta toodud andmed näitavad, et ehkki üksikute staazigruppide esindajate osatähtsus küsitletute hulgas erineb veidi kaardidokumentandmetest on küsitletute keskmine üldstaaz võrdne kollektiivi tegeliku keskmise staaziga.

Ka tehase kogu kollektiivi tööliste ja ankeetküsitlusesse sattunud inimeste keskmine üldstaaz on sama - 13,0 aastat.

1.5. Tõeataaž ettevõttes

Kuna EKK on eksisteerinud suhteliselt vähe aega ei oma andmete kõrvutamise ettevõttes tõeataatud aja kohta siin mõtet.

Tabel 1.3

Elamukombineedi t55liste soolis - vanuseline
struktuur

Jrk. nr.	Vanus sastates	Mehed		Naised	
		% kaadri- dokumen- tide põhjal	% anketee- ritutest	% kaadri- dokumen- tide põhjal	% anketee- ritutest
1.	alla 20	7,8	3,9	3,2	2,7
2.	20 - 24	17,6	10,9	14,5	5,4
3.	25 - 29	29,9	34,1	21,8	21,6
4.	30 - 34	14,3	16,1	19,4	29,7
5.	35 - 39	14,6	14,7	19,4	21,6
6.	40 - 44	5,7	7,0	14,5	13,5
7.	45 - 49	5,7	7,8	4,0	-
8.	50 - 54	3,0	2,3	1,6	5,4
9.	55 - 59	1,2	3,1	0,8	-
10.	60 ja vanemad	0,3	-	0,8	-

Tabel 1.4

Raudbetoontehase t  liste
soolis - vanuseline struktuur

Jrk. nr.	Vanus aastates	Mehed		Naised	
		% kaadri- dokumen- tide põhjal	% ametee- ritutest	% kaadri- dokumen- tide põhjal	% ametee- ritutest
1.	alla 20	2,3	2,2	2,2	-
2.	20 - 24	12,1	14,6	12,9	11,1
3.	25 - 29	23,4	23,6	15,1	25,0
4.	30 - 34	19,6	18,0	20,4	13,9
5.	35 - 39	18,5	20,2	20,4	25,0
6.	40 - 44	7,2	5,6	9,7	11,1
7.	45 - 49	7,5	11,2	7,5	8,3
8.	50 - 54	5,7	3,4	10,8	5,6
9.	55 - 59	2,6	1,1	1,1	-
10.	60 ja vanemad	1,1	-	-	-

Tabel 1.5

Tööliste üldharidus

Jrk. nr.	Üldharidus, klassid	EEK		RBT	
		Kaadri-dokumen-tide järgi	% anketee-ritutest	Kaadri-dokumen-tide järgi	% anketee-ritutest
1.	1 - 4	2,4	1,8	5,0	-
2.	5	0,7	-	3,1	1,6
3.	6	5,5	3,0	4,5	3,2
4.	7	11,0	7,9	17,0	9,6
5.	8	32,0	29,7	24,0	22,4
6.	9	8,6	15,8	8,9	10,4
7.	10-11, keskhari-dus	38,8	40,0	36,3	50,4
8.	kõrgem haridus	1,1	1,8	1,1	2,4

EEK tööliste keskmine haridustase kaadri-dokumentide järgi: 8,6 klass

EEK anketee-ritute keskmine haridustase: 8,8 klass

RBT tööliste keskmine haridustase kaadri-dokumentide järgi: 8,3 klass

RBT anketee-ritute keskmine haridustase: 9,0 klass

Tabel 1.6

Tõuliste üldine tasetaan

Jrk. nr.	Üldine tasetaan, tasetatud aastad	EEK		RBT	
		Kandri- dokumen- tide põhjal	5 anketee- ritutest	Kandri- dokumen- tide põhjal	5 anketee- ritutest
1.	0 - 5	24,6	13,3	10,9	16,1
2.	6 - 10	23,0	21,1	20,4	23,4
3.	11 - 15	19,7	28,9	24,4	20,2
4.	16 - 20	13,1	12,7	23,5	23,4
5.	21 - 25	13,1	13,3	11,8	7,3
6.	üle 25	6,6	10,8	9,0	9,7

EEK keskmine üldine tasetaan kandridokumentide põhjal: 12,0 aastat

EEK keskmine tasetaan anketee-ritutest: 12,0 aastat

RBT keskmine üldine tasetaan kandridokumentide põhjal: 13,0 aastat

RBT keskmine tasetaan anketee-ritutest: 13,0 aastat

Tabelist 1.7 näeme tööliste jagunemist tehases töötatud aja järgi. Anketeeritud on rohkem neid töölisi, kes on ettevõttes kauem töötanud. Ligikaudu neljandik küsitletutest on tehases töötanud juba üle 11 aasta. Seetõttu on ka küsitletute keskmine staaz ettevõttes (7,4 aastat) suurem tööliste tegelikust keskmisest ettevõttes (6,4 aastat). Küllap on pikemat aega töölohnute hinnangud uute töötajate omadeast pädevamadki.

1.6. Tööstaaz erialal.

Ankeedis oli küsimus erialal töötatud staazi kohta, mida ei olnud võimalik saada kaadridokumentide andmetest. Ehkki kombinadis kümnendikul küsitletutest on erialast staazi üle 15 aasta, on EEK-s küsitletud töölisel oma erialal suhteliselt vähe töötanud (tabel 1.8). Üle poolte töölistest (63%) on oma eriala viljelenud alla 6 aasta, kusjuures sama pika üldstaaziga tööliste osatähtsus on 13,3 %.

Kuigi tehase töölistel on erialast staazi rohkem, on ka seal oluline osa oma erialal vähe töötanud. Keskmise erialase staazi EEK-s - 6,2 aastat, RBT-s - 7,6 aastat.

1.7. Tootmisloik.

Kuna tootmisloik on ettevõtte põhiliseks tööliste jagunemise kategooriaks, siis toome tabelis 1.9 võrdlevad andmed ka tootmisloikude kohta.

Kombinadis on kõige enam töölisi hõivatud montaaži- ja viimistlusjaoskonnas.

Kõrvutades tehase kaadridokumentandmeid ankeetküsitlusest saadud andmetega, märkame erinevusi tööliste jagunemisel tabelis 1.9 nimetatud loikudesse. Kaadridokumentandmete põhjal peaks RBT osakondadesse kuuluma 28,5 % kogu kollektiivi töölistest. Kontrollitud andmed näitavad, et tegelikult on nimetatud tootmisloigis hõivatud umbes kuundik töölistest.

Tabel 1,7

Raudbetootoodete tehase tööliste
tööstaaž ettevõttes

Jrk. nr.	Ettevõttes töötatud aeg aastates	%kaadri- dokumen- tide põhjal	% ankeeteeri- tutest
1.	Vähem kui 2	24,0	14,0
2.	2 - 3	15,6	20,2
3.	4 - 5	25,1	20,2
4.	6 - 7	6,2	8,8
5.	8 - 9	5,9	6,1
6.	10 - 11	6,4	6,1
7.	12 - 13	2,0	5,3
8.	14 - 15	6,2	8,8
9.	üle 15	8,6	10,5

Keskmine tööstaaž kaadridokumentide järgi: 6,4 aastat

Keskmine tööstaaž ankeetküsitluse tulemusena: 7,4 aastat

Tabel 1.3

Tõeliste erialane tÕustaaž

Jrk. nr.	Tõustaaž erialal, aastad	%	
		EKK anketeeritu- test	RBT anketeeritu- test
1.	vähem kui 2	23,0	12,0
2.	2 - 3	23,6	19,7
3.	4 - 5	16,4	18,8
4.	6 - 7	9,7	8,6
5.	8 - 9	2,4	9,4
6.	10 - 11	7,9	6,0
7.	12 - 13	4,2	6,0
8.	14 - 15	1,8	7,7
9.	üle 15	10,9	12,0

EKK tõeliste keskmine tÕustaaž erialal:

6,2 aastat

RBT tõeliste keskmine tÕustaaž erialal:

7,6 aastat

Tabel 1.9

Töölaliste jagunemine tootmisloikudesse

Jrk. nr.	Tootmisloik	BEK		RBT	
		%kandri- dokumen- tide põhjal	% anketee- ritutest	%kandri- dokumen- tide põhjal	%anketee- ritutest
1.	BEK osakonnad	2,6	1,8	-	-
2.	I ja II montaaži- jaoskond	29,2	28,2	-	-
3.	viimistlusjaoskond	44,7	38,7	-	0,8
4.	Ingenervõrkude ja santehniliste tööde jaoskond	8,3	11,0	-	1,7
5.	Mehhaniseerimis- jaoskond	15,0	17,8	-	1,7
6.	RBT osakonnad	-	-	28,5	3,3
7.	Betooni-segusõlm	-	-	10,9	15,0
8.	Raudbetoonkonstruk- tsioonide tsehh	-	-	24,3	33,3
9.	Suurpaneelide ja san- kabiinide tsehh	-	1,2	32,1	28,3
10.	Remondi-mehhaanika tsehh	0,2	1,2	4,2	15,8

104

Hoopis vähe on osakondadest töölisteid ankeeteeritute hulgas - 3,3 %. Ilmselt on mingi arusaamatuse tõttu ankeeditäitjad endid mujale kirja pannud. Osalt on ankeeteeritute väike arv osakondadest tingitud ka sellest, et paljud lõigu töölistest töötavad erialal, mis pole seotud otseselt tootmisega (koristaja, katlakütja jne.). Seetõttu suurem osa neist keeldus ankeeditäitmisest pidades endid mittekompetentseks tootmist puudutavates küsimustes.

Eelpooltoodu põhjal võib kinnitada, et ankeeteeritute koosseis kajastab mõlemas kollektiivis reaalselt olemasolevaid proportsioone. Ükski tööliste kategooria ei ole esindatud statistiliseks töötlemiseks alla vajaliku määra.

II TÖÖLISTE ERIALA JA KVALIFIKATSIOONI KOHANE

ISELOOMUSTUS

Antud peatükis võtame vastluse alla Tartu Elamuehituskombinaadi ja Tartu Raudbetoontoodete Tehase tööliskonna kutseelase iseloomustuse.

Esimeses osas on tööliste analüüsimisel lähtekohaks elukutse. Grupeerime tööliseriälad kümneks eraldi rühmaks ja seostame neid järgmiste sotsiaalsete näitajatega: sugu, vanus, haridus, tööstaaž, eriala omandamise aeg, liseeriala ja tootmise lõik.

Peatüki teises osas analüüsime tööliste kvalifikatsiooni sõltuvalt soost, haridusest, kategooria omistamise ajast, erialast ja tööstaažist.

2.1. Tööliseriälade iseloomustus.

Elamuehituskombinaadis on arvukuselt kõige suuremaks rühmaks viimistlejad (krohviija, maaler, puusepp) - nende osatähtsus tööliste seas on 38,6 % (tabel 2.1).

Teiseks suuremaks rühmaks on raudbetoonkonstruktsioonide monteerijad, betoneerijad, müürsepad - 19,3 %. Loetletud kahe grupi esindajad kokku moodustavad üle poole ettevõtte töölistest ja iseloomustavad kõige paremini ettevõtte tootmisprofiili. Kui arvata juurde veel mehhanismide juhid ning autojuhid, saame, et need kolm rühma annavad kokku üle kahe kolmandiku töölistest, ülejäänud seitsme tööliste rühma osakaal on seega hoopis väiksem. Võimegi öelda, et töötajate arvamuste, soovide, rahulolu jne.

Tabel 2.1

Kombinaadi ja tehase töölistkonna koosseis

Jrk. nr.	Eriala	E E K		RBT	
		%kogu töolis- konnast	Meeste osa- täht- sus antud eri- aladel	%kogu töolis- konnast	Meeste osetäht- sus antud erialadele
1.	Raudbetoonkonstruktsiooni- de monteerija, betoneerija müürsepp	19,3	96,9	4,0	100,0
2.	Krohviija, maaler, puusepp	38,6	54,7	1,6	-
3.	Mehhanismide juht, auto- juht	13,3	100,0	4,8	83,3
4.	Elektri- või gaasikeevitaja	7,6	100,0	25,0	90,3
5.	Ehituselektrik, ehituslukk- sepp	1,2	100,0	0,8	100,0
6.	Vornija, operاتور, masinist- motorist, taglastaja, viimist- leja	-	-	25,8	62,5
7.	Transporteerija, krasnajuht	2,4	75,0	12,1	40,0
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse santehnik	7,2	100,0	9,7	100,0
9.	Treial, freesija, elektrik	0,6	100,0	4,8	100,0
10.	Koristaja, kütja, laohoidja	7,2	-	2,4	100,0
11.	Transporttööline, abitööline, laborant jt. töölised	8,4	71,4	8,9	27,3

puhul domineerivad viimistlejate, monteerijate ja autojuhtide seisukohad, keda tuleb kõige enam silmas pidada ka sotsiaalse planeerimise alaste ürituste kavandamisel. Oeldu ei tähenda teiste tööliste rühmade osa eitamist, vaid kollektiivi määrava, domineeriva osa väljatoomist.

Tehases on tooniandvateks erialadeks esiteks vormija, operaator, masinist-motorist, taglastaja - loetletud erialadega tööliste osatähtsus 25,8 % ja teiseks, kes samuti annavad veerandi tööliskonnast, näeme, et jaotus on analoogiline kombinadis leitule: kollektiivi tootmisprofiilile spetsiifilistel aladel töötavad töölised moodustavad poole kõigist töölistest, kui aga lisada veel arvukemalt esindatud kraanajuhtid, transporteerijad ja lukksepad, saame kokku samuti kui kombinadis 70 % töölist.

Sugu. Mees- ja naistöölite vahekorra ettevõttes määrab eelkõige töö iseloom. Sooliselt struktuurilt erinevad antud tööliskollektiivid oluliselt vabariigi rahvamajanduses kasutatavast tööjõust, kus mees- ja naistöötajad leiab võrdset rakendamist.

Kombineadis võib meeste ja naiste võrdset jagunemist näha vaid viimistlejate seas (tabel 2.1). Naistöötajal on rakendatust veel transporteerijate, kraanajuhtide ja abitöölise (transporttöölised, laborandid j.t.) seas. Ülejäänud tööliselukutsed on kombineadis meeste pärisaladeks.

Tehases kasutatakse naistöötajõudu kõige rohkem abitöölise, transporttöölise, laborantide j.t. seas - sellest tööiseloomu poolest üsna ebaühtlaselt grupist on naisi 2/3. Naisi on veel transporteerijate, kraanajuhtide, vormijate, operaatorite, masinist-motoristide, taglastajate, viimistlejate seas. Ülejäänud elukutsetega töölised on peaaegu kõik mehed.

Järgnevalt analüüsist kus küsitletuid enam diferentseerida tuleb, jätame välja need erialegrupid kust ankeetküsitlusega

hõlmati väga vähe töölisi (kuni 5). Kuna ankeet oli mõeldud mõlemale ettevõttele, tuli tootmiserialade loetelusse võtta ka mõlemas käitises rakendatavad elukutsed. Et kõnesolevad ettevõtted erinevad tootmisprofiili poolest, on ka täidetavad ametikohad erinevad, millest tuleneb rea elukutsete tagasihoidlik erinevus vastavalt ühes või teises asutuses. Kombinaadis on sellisteks tabelis 2.1 järgmised rühmad : ehituselektrik, ehituslukksepp (2 inimest), transporderiija, kraanajuht (4 inimest), treial, freesija, elektrik (1 inimene) ja koristaja, kütja, laohoidja (1 inimene). Tehases - raudbetoonkonstruktsioonide monteeriija, betoneeriija, müürissepp (5 inimest), krohviija, maaler, puusepp (2 inimest), ehituselektrik, ehituslukksepp (1 inimene), koristaja, kütja, laohoidja (3 inimest).

Vanus. Kombinaadis töötavate tööliste gruppidest on eakamad autojuhid ja mehhanismide juhid - keskmine vanus 35,5 aastat (tabel 2.2). Keskmise vanuse poolest järgnevad neile krohviijed, maalrid, puusepad - 35,0 aastat. Nooremad on remondi-, torulukksepad ja ehituse santehnikud - keskmine vanus 29,0 aastat. Antud käitise töölised on suhteliselt noored, see viitab suurele töö - võimekusele, ehkki ühe või teise töö tegemiseks kõige viljakamad aastad võivad olla erinevad sõltuvalt põhiliselt erialasest ettevalmistusest ja töökogemusest. Noorem kaader toob ettevõtte kaadripoliitikasse ja sotsiaalse elu juhtimisse omad probleemid. Eraldi arvestust tuleks pidada armeesse tegevteenistusse kutsutavate noormeeste kohta. Alla 20 aastased noormehed moodustavad 7,8 % kogu kollektiivi meestest (kaadridokumentide andmete põhjal). Nendega tehtav kasvatustöö peaks olema suunatud sellele, et noormehed tuleksid pärast armeeteenistust ettevõttesse tagasi.

Tabelist 2.3 näeme, et tehase töölised on kombinaadi omadega võrreldes eakamad. Kõrgema keskmise vanusega paistavad silma re-

Tabel 2.2

Elamuhituskombinaadi erinevate alade töeliste jagunemine vanuse järgi

Jrk. nr.	Vannsegrupid, aastad Eriala	alla 20	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	üle 59	keskmine vanus
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide mon- teerija, betoneerija, müüri-sepp	6,3	18,8	37,5	6,3	18,8	6,3	-	-	6,3	-	31,0
2.	Krohvija, maaler, puusepp	-	4,7	25,0	29,7	20,3	7,8	6,3	4,7	1,6	-	35,0
3.	Mehhanismide juht, autojuht	-	9,1	31,8	13,6	9,1	13,6	18,2	-	4,6	-	35,5
4.	Elektri- või gaasikeeviteja	7,7	7,7	38,5	23,1	7,7	-	15,4	-	-	-	31,5
5.	Ehituselektrik, ehituslukksepp	-	-	-	50,0	50,0	-	-	-	-	-	35,0
6.	Vorsija, operاتور, masinist-motorist tagkastaaja, viimistleja (HBT)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Transportteerija, kreensajuht	-	25,0	25,0	-	50,0	-	-	-	-	-	31,5
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse cantehnik	-	25,0	50,0	8,3	8,3	8,3	-	-	-	-	29,0
9.	Trelal, kreesija, elektrik	-	-	-	50,0	-	100,0	-	-	-	-	42,5
10.	Koristaja, kütja, lühoidja	-	-	-	50,0	-	-	-	50,0	-	-	42,5
11.	Transporttööline, ehitööline, labo- rant jt. töölised	21,4	-	35,7	14,3	7,1	14,3	-	7,1	-	-	30,5

Tabel 2.3

Raudbetootoodete tehase tööliste jagunemine erialade ja vanuse järgi

Jrk. nr.	Vanusegrupid, aastad Erialad	alla 20	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	Üle 59	Keskmine vanus
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteeriija, betoneeriija, müüri-sepp	-	-	40,0	-	40,0	20,0	-	-	-	-	34,5
2.	Krohviija, maalier, puusepp	-	50,0	-	-	50,0	-	-	-	-	-	30,0
3.	Mehhanismide juht, autojuht	-	-	16,7	16,7	16,7	16,7	-	33,3	-	-	41,0
4.	Elektri- või gaasikeevitaja	3,2	22,6	22,6	29,0	12,9	3,2	3,2	-	3,2	-	31,0
5.	Ehituselektrik, ehituslukksepp	-	-	-	-	-	-	100,0	-	-	-	47,5
6.	Vormiija, operaator, masinist-motorist, taglastaja, viimistleija (RBT)	3,1	18,8	31,3	12,5	15,6	3,1	9,4	6,3	-	-	32,5
7.	Transporteeriija, kraanajuht	-	6,7	13,3	13,3	33,3	20,0	13,3	-	-	-	37,0
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse santehnik	-	-	8,3	16,7	16,7	16,7	33,3	8,3	-	-	41,5
9.	Treial, freesiija, elektrik	-	16,7	16,7	16,7	33,3	-	16,7	-	-	-	34,0
10.	Koristaja, kütija, laohoidija	-	-	-	33,3	33,3	-	33,3	-	-	-	39,0
11.	Transporttööline, abitööline, laborant jt. töölised	-	9,1	54,6	9,1	27,3	-	-	-	-	-	30,0

remondi-, torulukksepad, sentehnikud - keskmine vanus 41,5 aastat ja mehhanismide juhid, autojuhid - 41,5 aastat. Kolmandik viimati loetletud erialadega tööliste seest on 45 - 54 aasta vanused, n.n. "pensionieelikud". Seega on nad potentsiaalsed ettevõttest lahkujad.

Haridus. Ettevõtte töölistekollektiivi arengutaseme põhinäitajaks on haridus. Selleks, et tõsta üldist töö organiseeritust ja töökultuuri, on vajalik teatud üldhariduslik tase. Mida kõrgem see on, seda organiseeritum saab olla tootmine. On veel töid, kus töötaja erialane ettevalmistus pole vajalik ning mis oma primitiivsusse haritumaid tööliseid ei rehulda. Teaduslik - tehnilise revolutsiooni tagajärjel on selliste tööde osakaal kaduma ja üldine keskharidus peab saama kõigi tööliste kvalifikatsiooni tähtsaks koostisosaks.

Toome ära EEK ja RBT tööliste tegeliku haridusliku struktuuri konkreetsete elukutsete puhul. Kombinaadi tööliste jagunemine haridusgruppidesse erialade kaupa on toodud tabelis 2.4. Üldharidustasemel on seos vanusega. Korrelatsioonikordaja hariduse tõusu ja väikse kasvu vahel on $r = -0,27$, s.t. erialagrupid, kus on vanemad töölised on ka madalama haridustasemega. Arvestavatest erialagruppidest keskmise näitaja poolest nooremad ja haritumad on remonditorulukksepad, sentehnikud - keskmiselt koolis käidud 9,6 klassi. Haridustasemelt järgmised on elektri- ja gaasikeevitajad - 9,4 klassi. Kõige ilmnemine on loetletud erialadega noorte suure osatähtsuse mõju.

Kõige madalama haridustasemega kombinaadis on mehhanismide juhid ja autojuhid - keskmine haridus 8,3 klassi.

Tehase töölised on madalama keskmise haridusega kui kombinaadi töölised. Ka siin näeme tugevat seost tööliste vanuse ja haridustaseme vahel, korrelatsioonikordaja $r = -0,4$. Kõige rohkem haridust on transporttöölistel, abitöölistel, laborantidel j.t.

Jrk. nr.	Haridus, klassid Töölise erialad	1 - 5	6 - 7	8-9	10-11	Kõrgem haridus	Keskmine haridus klassides
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteeri- ja, betoneeri- ja, müürissepp	-	6,1	56,3	37,5	-	8,9
2.	Krohvija, maaler, puusepp	4,7	14,1	42,2	39,1	-	8,5
3.	Mehhanismide juht, autojuht	-	18,2	63,7	18,2	-	8,3
4.	Elektri- või gaasikeevitaja	-	7,7	23,0	61,5	7,7	9,5
5.	Ehituselektrik, ehituslukksepp	-	-	-	100,0	-	10,5
6.	Vormija, operاتور, masinist-motorist, teglastaja, viimistleja	-	-	-	-	-	-
7.	Transporteerija, kraanajuht	-	-	50,0	50,0	-	9,3
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse santehnik	-	-	27,3	63,6	9,1	9,6
9.	Treial, freesija, elektrik	-	-	100,0	-	-	8,0
10.	Koristaja, kütja, lechoidja	-	-	50,0	50,0	-	9,5
11.	Transporttööline, ehitööline, laborant jt. töölised	-	14,3	42,9	35,7	7,1	8,9

(neist ligi 2/3 on alla 30 aastased) - keskmine haridus 9,7 klassi (tabel 2.5). Kõige madalma keskmise haridusega (7,8 klassi) on lukksepad ja santehnikud, kes kombineerisid töölise seas paistsid silma kõrgeima haridustasemega.

Tööliskadri kutsealase potentsiaali määrab eriharidus. Mil viisil on tööks vajaliku erialase ettevalmistuse saanud EEK töölised, näeme tabelis 2.6. 3/4 töolistest on erialaks vajalikud teadmised ja vilumused omandanud töö käigus. 23,2 % töolistest on lõpetanud kutse- või kutsekeskkooli. Kõige enam kutseharidusega töölisi kohtame monteerijate, betoneerijate, müürisseppede, krohvijate, maalrite ja puuseppede hulgas.

Tabel 2.7 toob andmed tehase töölise eriala omandamise vii- side kohta. 72,1 % töolistest on eriala omandanud individuaalse väljaõppe korras. Iga neljas omab kutseharidust, nii on 2/3 mehhanismide juhtidest ja autojuhtidest ning pooled remondi-, torulukkseppede santehnikud erihariduse saanud kutse- või kutsekeskkoolis.

Tööstasž ettevõttes. Ettevõtte kadri komplekteerimise seisukohalt olulisemaks näitajaks tuleb pidada töölise tööstasž antud ettevõttes. Töötatud aeg ettevõttes iseloomustab töölise teenistuskäiku ja näitab antud ettevõtte tööliskadri kujunemist tervikuna.

Elamukombineeris on keskmiselt töötatud 3,4 aastat (tabel 2.8). Ligi kolmandik kollektiivist on ettevõttes olnud kombineeritud asutamisest peale. Püsivama stasžiga on krohvijad, maalrid ja puusepad. Neist 44,4 % on ettevõttes töötanud üle nelja aasta.

Tehas on vanem ettevõtte kui kombineeritud, seega on töolistel kõrgem keskmine stasž ettevõttes - 7,4 aastat (tabel 2.9). Küllalt tugevale kadri voolavusele viitab vähem kui 2 aastase, aga ka 2 - 3 aastase stasžiga gruppide mõjukus. Nende gruppide esindajaid on enam treialite, freesiate, elektrikute seas - 2/3 neist

Raudbetoonkonstruktsioonide tehase tööliste üldharidus

Tabel 2.5

Jrk. nr.	Töölise erialad	Haridus, klassid	1 - 5	6 - 7	8 - 9	10-11	Kõrgem haridus	Keskmine haridus klassides
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerijs, betoneerijs, müürissepp		-	20,0	-	60,0	20,0	9,6
2.	Krohvijs, maaler, puussepp		-	-	50,0	50,0	-	9,0
3.	Mehhanismide juht, autojuht		-	33,4	66,7	-	-	7,5
4.	Elektri- või gaasikeevitaja		-	9,7	19,4	67,7	3,2	9,4
5.	Ehituselektrik, ehitusalukksepp		-	-	-	100,0	-	10,5
6.	Võnnijs, operastor, masinist-motorist, viinistlejs, taglastejs		6,3	9,4	34,4	50,0	-	8,9
7.	Transporteerijs, kraansajuht		-	6,7	60,0	33,3	-	8,7
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse santehnik		-	41,7	50,0	8,3	-	7,8
9.	Treiel, freesijs, elektrik		-	-	33,4	66,7	-	9,5
10.	Koristaj, kütj, laohoidj		-	-	33,3	66,7	-	9,3
11.	Transporttööline, ehitööline, laborant, jt. töölised		-	9,1	9,1	72,7	9,1	9,7

EEK tööliste erialade omendamise viisid

Tabel 2.6

Jrk. nr.	Eriala omendamise viisid Eriala	Individuaalse väljaope korras	Kutsekoolis	Kutsekesk-koolis	Keskri-öppe-asutus	Kõrgkoolis
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerija, betoneerija, müüri-sepp	71,9	21,9	6,3	-	-
2.	Krohvija, maaler, puusepp	70,3	28,1	-	1,6	-
3.	Mehhanismide juht, autojuht	66,7	16,7	5,6	11,1	-
4.	Elektri- või gaasikeevitaja	75,0	16,7	8,3	-	-
5.	Ehituselektrik, ehituslukksepp	100,0	-	-	-	-
6.	Vormija, operaator, masinist-motorist, taglastaja, viimistleja (RBT)	-	-	-	-	-
7.	Transporteerija, kraanajuht	100,0	-	-	-	-
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse santehnik	66,7	16,7	8,3	-	8,3
9.	Treial, freesija, elektrik	100,0	-	-	-	-
10.	Koristaja, kütja, laohoidja	100,0	-	-	-	-
11.	Transporttööline, abitööline, laborant, jt. töölised	100,0	-	-	-	-
	Kõik kokku	74,2	20,1	3,1	1,9	0,6

RBT tööliste erisade omandamise viisid

Tabel 2.7

Jrk. nr.	Eriasad	Eriade omandamise viisid	Individaalväljsõppe korras	Kutse-koolis	Kutse-kesk-koolis	Keskeri-õppeasu-tus	Kõrgkoolis
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerija, betoneerija, müürissepp		60,0	20,0	20,0	-	-
2.	Krohvija, maaler, puusepp		50,0	-	50,0	-	-
3.	Mehhanismide juht, autojuht		33,3	66,7	-	-	-
4.	Elektri- või gaasikeevitaja		76,7	16,7	3,3	3,3	-
5.	Ehituselektrik, ehitusaluksepp		-	100,0	-	-	-
6.	Vormija, operastor, masinist-motorist, taglastaja, viimistleja (RBT)		100,0	-	-	-	-
7.	Transporteerija, kranajuht		78,6	21,4	-	-	-
8.	Remondiluksepp, toruluksepp, ehituse santehnik		41,7	58,3	-	-	-
9.	Treial, freesija, elektrik		50,0	16,7	16,7	16,7	-
10.	Koristaja, kütja, lehooidja		66,7	33,3	-	-	-
11.	Transportitööline, ehititööline, lebrant jt. töölised		54,6	18,2	9,1	18,2	-
	Kõik kokku		72,1	20,5	4,1	3,3	-

Tabel 2.8

Elauehituskombinaadi tööliste tööstaž ettevõttes

Jrk. nr.	Erialaed	Staaž ettevõttes aastad	Kuni 2	2 - 3	4 - 5	6 - 7	8 - 9	Üle 9	Keskmine tööstaž aastates
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerija, betoneerija, müürissepp		43,8	15,6	18,8	15,6	6,3	-	3,6
2.	Krohviija, maaler, puusepp		14,3	41,3	33,3	9,5	-	1,6	4,0
3.	Mehhanismide juht, autojuht		42,9	42,9	4,8	4,8	-	4,8	3,0
4.	Elektri- või gaasikeevitaja		46,2	23,1	23,1	-	-	7,7	3,4
5.	Ehituselektrik, ehitusalukksepp		50,0	50,0	-	-	-	-	2,0
6.	Vormija, operater, masinist-motorist, taglastaja, viimistleja		-	-	-	-	-	-	-
7.	Transporteerija, kraansjuht		25,0	75,0	-	-	-	-	2,6
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse sanitechnik		83,3	8,3	8,3	-	-	-	1,6
9.	Treial, freesija, elektrik		-	100,0	-	-	-	-	3,0
10.	Koristaja, kütje, lehooldja		-	100,0	-	-	-	-	3,0
11.	Transporttööline, abitööline, laborant, jt. töölised		38,5	38,5	15,4	-	-	7,7	3,6
	Kõik kokku		33,7	34,4	20,9	7,4	1,2	2,4	3,4

Tabel 2.9

Raudbetootoodete tehase tööliste tööstaaž ettevõttes

Jrk. nr.	Staaž ettevõttes Erialad	Kuni 2	2 - 3	4-5	6-7	8-9	10-11	12-13	14-15	üle 15	keskmine tööstaaž aastates
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monterija, betoneerija, müürissepp	-	40,0	40,0	20,0	-	-	-	-	-	4,6
2.	Korhviija, maaler, puusepp	-	-	-	50,0	-	-	-	50,0	-	11,0
3.	Mehhanismide juht, autojuht	-	-	20,0	-	-	20,0	20,0	20,0	20,0	12,2
4.	Elektri- või gaasikeevitaja	19,2	7,7	23,1	11,5	15,4	11,5	3,8	3,8	3,8	6,8
5.	Ehituselektrik, ehituslukksepp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Vormija, operaator, masinist-motorist taglastaja, viimistleja	16,1	32,3	29,0	9,7	-	-	3,2	6,5	3,2	5,2
7.	Transporteerija, kraanajuht	14,3	14,3	7,1	-	7,1	7,1	7,1	7,1	35,7	10,4
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse santehnik	9,1	18,2	-	-	-	9,1	9,1	18,2	36,4	11,8
9.	Treial, freesija, elektrik	33,3	33,3	-	-	-	16,7	16,7	-	-	5,4
10.	Koristaja, kütja, laohoidja	-	50,0	-	50,0	-	-	-	-	-	5,0
11.	Transporttööline, abitööline, laborant jt. töölised	9,1	18,2	36,4	9,1	18,2	-	-	9,1	-	6,0
	Kõik kokku	14,2	20,4	20,4	8,9	6,2	6,2	5,3	8,0	10,6	7,4

on RBT-s töötanud vähem kui 4 aastat. Suur on väikese staažiga töötajate osa ka vormijate, operaatorite, masinist-motoristide, taglastajate, viimistlejate seas.

Tugevalt kinnistunud kaadrit, kes ettevõttes on töötanud rohkem kui 10 aastat, märkame mehhanismide juhtide ja autojuhtide seas neist 4/5 on vähemalt 10 aastase staažiga ettevõttes. Remondi-, torulukkeppedest, santehnikutest on kaua RBT-s töötanud 72,8 % ja transporteerijatest, kraanajuhtidest 57 %.

Erialane tööstaja. EEK tööliste erialane tööstaja on toodud tabelis 2.10. Keskmiselt on kombineadi iga tööline oma ettevõttes töötanud 6,2 aastat. Ligi pool (46,6 %) töökollektiivi koosseisust on praegusel erialal töötanud vähem kui 4 aastat. See viitab eriala tihedale vahetusele. Ametikoha vahetust võivad tingida mitmed asjaolud, nende põhjuste väljatoomine nõuab üksikasjalikumalt uurimist.

RBT töölised on keskmiselt oma erialal töötanud 6,2 aastat (tabel 2.11).

Kui arvestades tehase töölikollektiivi kõrgemat iga, tuleb siingi ette tihedat eriala vahetamist. Väike ei ole ka nende osatähtsus (12,1 %), kes käesolevat ametit on teeninud juba rohkem kui 15 aastat. Silma torkab sees erialase tööstaja ja erihariduse vahel. Vastava kutseharidusega töölised peavad kauem omandatud erialal vastu.

Liseriala. Eriala vahetamistest kombineadis annab pildi ka tabel 2.12, kus on toodud omandatud erialade arv erialagruppide lõikes. Veerend betoneerijatest, monteerijatest ja müürisseppedest võivad peale praeguse ametikoha töötada veel vähemalt kolmel erialal.

Andmed mitme eriala omandamise kohta tehase tööliste seas näeme tabelis 2.13. 85,7 % keevitajatest omavad peale keevitaja kutse veel vähemalt ühte või mitut eriala. Truuks oma erialale on

Tabel 2.10

Elamuehituskombinaadi tööliste erialane tööstaž

Jrk. nr.	Erialad	Erialal töötatud aeg aastates	vähem kui 2	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12-13	14-15	Üle 15	Keskmine tööstaž
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerija, betoneerija, müürissepp		31,3	12,5	15,6	18,8	6,3	3,1	6,3	-	6,3	5,6
2.	Krohviija, maaler, puusepp		9,4	28,1	25,0	6,3	1,6	10,9	1,6	-	17,2	7,0
3.	Mehhanismide juht, autojuht		31,8	18,2	-	-	-	18,2	9,1	9,1	13,6	7,8
4.	Elektri- või gaasikeevitaja		30,8	15,4	23,1	7,7	7,7	-	15,4	-	-	5,2
5.	Ehituselektrik, ehituslukksepp		50,0	50,0	-	-	-	-	-	-	-	2,0
6.	Vormija, operaator, masinist-motorist, taglastaja, viimistleja		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Transporteerija, kraanajuht		25,0	75,0	-	-	-	-	-	-	-	2,6
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse san-tehnik		41,7	16,7	8,3	16,7	-	-	-	8,3	8,3	5,2
9.	Treial, freesija, elektrik		-	-	-	-	-	100,0	-	-	-	11,0
10.	Koristaja, kütja, laohoidja		-	50,0	-	50,0	-	-	-	-	-	5,0
11.	Transporttööline, abitööline, laborant, jt. töölised		30,8	30,8	15,4	15,4	-	-	-	-	7,7	4,4
	Kõik kokku		23,0	23,6	16,4	9,7	2,4	7,9	4,2	1,8	10,9	6,2

Tabel 2.11

Raudbetoonkonstruktsioonide tehase tööliste erialane staaz

Jrk. nr.	Eriala	Erialaal töötatud aeg aastates	Vähem kui 2	2 - 3	4 - 5	6 - 7	8 - 9	10-11	12-13	14-15	Üle 15	Keskmine staaz aastates
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteeriija betoneeriija, müürissepp		-	25,0	75,0	-	-	-	-	-	-	4,6
2.	Krohviija, maaler, puusepp		-	-	-	100,0	-	-	-	-	-	7,0
3.	Mehhanismide juht, autojuht		-	-	20,0	-	-	-	20,0	20,0	40,0	13,4
4.	Elektri- või gaasikeevitaja		15,4	7,7	23,1	15,4	19,2	7,7	3,8	3,8	3,8	7,0
5.	Ehituselektrik, ehituslukksepp		-	-	-	-	-	-	-	-	100,0	15,0
6.	Vormiija, operaator, masinist-motorist, taglastaja, viimistleija		16,1	38,7	22,6	6,5	3,2	-	3,2	6,5	3,2	5,2
7.	Transporteeriija, kraanajuht		13,3	6,7	6,7	6,7	13,3	13,3	20,0	6,7	13,3	9,6
8.	Remondilukksepp, terulukksepp, ehituse santehnik		-	8,3	16,7	-	-	8,3	-	8,3	58,3	13,2
9.	Treial, freesija, elektrik		16,7	50,0	-	-	-	16,7	16,7	-	-	5,6
10.	Koristaja, kütja, laohoidja		-	33,3	-	33,3	-	-	-	33,3	-	8,4
11.	Transporttööline, abitööline, laborant, jt. töölised		18,2	18,2	18,2	-	27,3	9,1	-	9,1	-	6,4
	Kõik kokku		12,1	19,8	19,0	8,6	9,5	6,0	6,0	6,9	12,1	7,6

Elamuehituskombinaadi tööliste omandatud lisaerialad

Tabel 2.12

Jrk. nr.	Erialad	Lisaerialade arv	Ei oma lisaeriala	1	2	3	enam
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerija, betoneerija, müürissepp	15,6	43,8	15,6	9,4	15,6	
2.	Krohviija, maaler, puusepp	35,9	37,5	17,2	6,3	3,1	
3.	Mehhanismide juht, autojuht	68,2	9,1	13,6	9,1	-	
4.	Elektri- või gaasikeevitaja	15,4	53,8	30,8	-	-	
5.	Ehituselektrik, ehituslukksepp	-	50,0	-	50,0	-	
6.	Vormija, operatsioonimeister, masinist-motorist, teglastaja, viimistleja (RBT)	-	-	-	-	-	
7.	Transporteerija, kraanajuht	25,0	-	50,0	-	25,0	
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse santehnik	33,3	33,3	16,7	8,3	8,3	
9.	Treial, freesija, elektrik	-	100,0	-	-	-	
10.	Koristaja, kütja, laohoidja	100,0	-	-	-	-	
11.	Transporttööline, ehitustööline laborant jt. töölised	42,9	35,7	21,4	-	-	
	Kõik kokku	34,9	34,9	18,1	6,6	5,4	

Tartu Raudbetoontoodete tehase tööliste omandatud lisserialad

Tabel 2.13

Jrk. nr.	Erialad	Lisserialade arv	Ei oma lisseriala	1	2	3	4 või enam	Keskmine omandatud lisserialade hulk
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerija, betoneerijs, müüriasepp	20,0	60,0	20,0	-	-	1,0	
2.	Krohvijs, maaler, puusepp	50,0	-	50,0	-	-	1,0	
3.	Mehhanismide juht, autojuht	-	60,0	20,0	20,0	-	1,6	
4.	Elektri- või gaasikeevitaja	14,3	28,6	35,7	10,7	10,7	1,8	
5.	Ehituselektrik, ehituselukksepp	100,0	-	-	-	-	-	
6.	Vornija, operاتور, masinist-motorist, taglastaja, viimistlejs (RBT)	21,9	43,8	21,9	12,5	-	1,3	
7.	Transporteerijs, kraanajuht	20,0	40,0	26,7	13,3	-	1,3	
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse santehnik	25,0	33,3	16,7	16,7	8,3	1,5	
9.	Treial, freesijs, elektrik	66,7	33,3	-	-	-	0,3	
10.	Koristajs, kütjs, laohoidjs	33,3	33,3	33,3	-	-	1,0	
11.	Transporttööline, ehitööline, laborant, jt. töölised	45,5	45,5	-	-	9,1	0,8	
	Kõik kokku	25,0	38,3	22,5	10,0	4,2		

jäänud treialid, freesijad, elektrikud. Neist ainult kolmandik võib töötada veel ühel erialal.

Tootislõik. Viimaks vaatame erialade jagunemist tootislõikudesse. Tabelist 2.14 näeme, et erialade ühatüübilisus on seotud tööliste enam-vähem ühise hõivatusega tootislõikudesse. 2/3 montaažjaoskonnast moodustavad monteerijad, betoneerijad, müürisepad ning 21,7 % keevitajad. Viimistlusjaoskond on ainult krohvijate, maalrite, puuseppade päralt. Insenerivõrkude ja santehniliste tööde jaoskonnas üle poolte moodustavad remondi-, torulukksepad ning santehnikud. Ülejäänud erialadega tööliste osatähtsus on siin väike. Mehhaniseerimisjaoskonnas on 62,1 % hõivatud mehhanismide juhte, autojuhte ja 20,7 % transporttöölisi, abitöölisi j.n.e.

Tehase vastava erialaga tööliste hõivatust tootislõikudesse on toodud tabelis 2.15. Betoonisegusõlmes domineerivad vormijad, operaatorid, masinist-motoristid, taglastajad, viimistlejad. Loetletud erialadega tööliste osatähtsus raudbetoonkonstruktsioonide tsehhis on 23,1 %. Ligikaudu sama palju on seal keevitajaid, transporteerijaid, kraanajuhte. Suurpaneelide tsehhis kohtame peamiselt elektri- või gaasikeevitajaid ja erialagrupi esindajaid kuhu kuuluvad vormija, operaator, masinist-motorist, taglastaja, viimistleja. Remondimehhanikatschhis on protsentuaalselt rohkem remondi-, torulukkseppi, ehituse santehnikuid (42,1 %). Väike ei ole ka treialite, freesijate, elektrikute osa - 26,3 %.

Tabel 2.14

EEK tööliserialade osatähtsus tootmisloikudes (% tootmisloigu tööliste seast)

Jrk. nr.	Töötiserialad	EEK osakonnad	I ja II montaaži jaoskond	Viimistlus-jaoskond	Inženeri- ja sanitaartööde jaoskond	Mehhaniseerimis- jaoskond	RBT osakonnad	Betooni segusõlm	Raudbetoonkonstruktsioonide tsehh	Suurpanee- lide ja aak- bänide tsehh	Remondi- meha- nika tsehh
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerija, betoneerija, müüri-sepp	-	67,4	-	5,6	-	-	-	-	-	-
2.	Krohviija, maaler, puusepp	-	2,2	100,0	-	-	-	-	-	-	-
3.	Mehhanismide juht, autojuht	-	-	-	11,1	62,1	-	-	-	-	50,0
4.	Elektri või gaasikeevitaja	-	21,7	-	11,1	3,4	-	-	-	-	-
5.	Ehituselektrik, ehituslukksepp	33,3	-	-	-	3,4	-	-	-	-	-
6.	Vormija, operater, masinist-motorist, taglastaja, viimistleja (RBT)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Transporditeerija, kraanajuht	-	4,4	-	5,6	3,4	-	-	-	-	-
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse santehnik	-	-	-	55,6	3,4	-	-	-	-	50,0
9.	Treial, freesia, elektrik	-	-	-	-	3,4	-	-	-	-	-
10.	Koristaja, kütja, laohoidja	-	-	-	5,6	-	-	-	-	-	-
11.	Transporttööline, abitööline, laborant, jt. töölised	66,7	4,4	-	5,6	20,7	-	-	-	100,0	-

Tabel 2.15

RBT tööliserialade osatähtsus tootmisloikudes (% tootmisloigu tööliste seast)

Jrk. nr.	Erialad	Tootmisloigud	EEK osakonnad	I ja II montaaži jaoskond	Viimistlus jaoskond	Ingeneri- ja sanitehniliste tööde jaoskond	Mehhaniseerimis jaoskond	RBT osakonnad	Betooni-segusõlm	Raudbetoonkonstruktsioonide tsehh	Suurpaneelide ja sanikabiinide tsehh	Remondimehhanika tsehh
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteeriija, betoneeriija, müürissepp		-	-	-	50,0	-	-	-	10,3	-	-
2.	Krohviija, maaler, puusepp		-	-	100,0	-	-	-	5,6	-	-	-
3.	Mehhanismide juht, autojuht		-	-	-	-	-	-	5,6	7,7	-	5,3
4.	Elektri- või gaasikeevitaja		-	-	-	-	-	-	11,1	25,6	47,1	5,3
5.	Ehituselektrik, ehituslukksepp		-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,3
6.	Vormiija, operater, masinist-motorist, taglastaja, viimistleja (RBT)		-	-	-	-	-	-	44,4	23,1	41,2	-
7.	Transporteeriija, kraanajuht		-	-	-	-	-	-	5,6	28,3	5,9	-
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse santehnik		-	-	-	-	50,0	-	16,7	-	-	42,1
9.	Treial, freesija, elektrik		-	-	-	-	50,0	-	-	-	-	26,3
10.	Koristaja, kütja, leohoidja		-	-	-	50,0	-	-	-	-	-	10,5
11.	Transporttööline, abitööline, laborant jt. töölised		-	-	-	-	-	100,0	11,1	5,1	5,9	5,3

2.2. Kvalifikatsioon

Kvalifikatsioon näitab tööliskadri erialaste teadmiste ja oskuste taset. Kvalifikatsioon on enamikele töölistele põhiliseks erialase tõusu vormiks. Seega peaks kvalifikatsioonitõstmise süsteem tagama tööliste huvitatuse professionaalse meisterlikkuse täiustamiseks.

Pildi kvalifitseeritud tööliste osast EEK-s ja RBT-s saame tabeli 2.16 vahendusel. Mingit kvalifikatsiooni omavad töölised moodustavad kombinadi kollektiivist 90,8 %. Õpilasi ja madalama kvalifikatsiooniga (I ja II kategooria) töölisi on 9,8 %. Kõige enam on kombinadis keskmise kvalifikatsiooniga (III - IV kategooria) töölisi. Igale neljandale töölisele on omistatud kõrge kvalifikatsioon (V - VII kategooria). Meeste seas on kõige enam IV kategooriaga töölisi. Arvukuselt ja protsentuaalselt järgnevad V kategooriaga meestöölised. Naistöölistest 5,4 % töötavad erialal kus pole kategooriaid, 3/4 on omistatud keskmine kvalifikatsioon (III - IV kategooria) ja 18,9 % on V kategooriaga.

Mingit kvalifikatsiooni omavad tehase töölised moodustavad kollektiivis 98,4 %. Madala kvalifikatsiooniga tööliste osatähtsus on 7,2 %. Domineerivad keskmise kvalifikatsiooniga (III - IV kategooria) töölised - 61,6 %. Väike ei ole ka V - VII kategooriaga tööliste osa - 29,6 %.

Tehase meeste seas domineerivad IV kategooriaga oskustöölised. Üle pooltele (58,3 %) naistöölistele on omistatud III kategooria. Teiste kategooriatega naiste osatähtsus on väiksem viiendikust.

Tabelis 2.17 on toodud kombinadi ja tehase tööliste kategooria omandamine aastate lõikes. Näeme, et aasta-aastalt on kombinadi oskustööliste osa kasvanud.

Tabeli vastlemisel tehase poole pealt võib välja tuua kaks gruppi : esiteks, enne 1977 aastat ja teiseks, alates 1977 aas-

Tabel 2.16

Kombinaadi ja tehase kategooriatega
töölise jagunemine

Jrk. nr.	Kvalifikat- sioon, kate- goriad	EEK kategooriatega töölise osatähtsus			RBT kategooriatega töölise osatähtsus		
		kollek- tiivis	meeste seas	naiste seas	kollek- tiivis	meeste seas	naiste seas
1.	Õpilane	0,6	0,8	-	-	-	-
2.	Töölise erialal kus pole kategoo- riaid	9,2	10,2	5,4	1,6	2,2	-
3.	I	-	-	-	0,8	-	2,8
4.	II	9,2	11,8	-	6,4	4,5	11,1
5.	III	23,8	19,7	37,8	34,4	24,7	58,3
6.	IV	32,8	30,7	37,8	27,2	30,3	19,4
7.	V	20,1	20,5	18,9	19,2	23,6	8,3
8.	VI või VII	4,9	6,3	-	10,4	14,6	-

Tabel 2.17

Kategooria omistamise aeg

Jrk. nr.	Kategooria omistamise aeg, aastad	Elamuehituskombi- neadi töölised %	Raudbetoontoodete tehase töölised %
1.	1979	20,8	10,7
2.	1978	16,4	15,6
3.	1977	15,1	18,9
4.	1976	10,7	4,1
5.	1975	6,3	8,2
6.	1974	4,4	6,6
7.	1973	2,5	3,3
8.	1972	3,1	4,9
9.	1971	0,6	4,9
10.	1970	1,9	4,1
11.	1969	3,1	0,8
12.	1968	2,5	1,6
13.	1967	2,5	1,6
14.	1966 või varem	10,1	14,8
	Kokku	100,0	100,1

tast kuni 1979 aastani. Kõige produktiivsem on olnud aasta 1977.

Tabel 2.18 näitab EEK kategooriaga tööliste jagunemist vanusegruppidesse. Madalama kvalifikatsiooniga töölised on nooremad. Mida vanem tööline, seda kõrgem kategoorias, nee on 40 - 49 aastastele töölisele omistatud vähemalt II kategooria ja üle 49 aastastele töölisele kas IV või V kategooria. Seost kvalifikatsiooniga ja vanuse vahel kinnitab ka korrelatsioonikordaja, $r = 0,2$.

Tehase tööliste seas on seos vanuse ja kvalifikatsiooniga vahel tugevam, korrelatsioonikordaja $r = 0,32$. Teistest kategooriaga töolistest tunduvalt vanemad on kõrgema kvalifikatsiooniga (V - VII) töölised: V kategooriaga tööliste keskmine vanus 38,5, VI või VII kategooriaga - 41,5 aastat.

Tuleks loomulikult püüda, et suurema üldhariduse korral on vastavaid erialaseid teadmisi kergem omandada. Tabelist 2.20 ja 2.21 näeme, milline on kombinaadi ja tehase tööliste üldharidus. Nii kombinaadi kui ka tehase tööliste kvalifikatsiooniga ja hariduse vahel lineaarset seost ei eksisteeri, s.t. üldharidus ei määra töölise kvalifikatsiooni.

Kombinaadis kõrgeima keskmise haridustasemega on IV kategooriaga töölised - 9,0 klassi. Suhteliselt suureks tuleb püüda alla 8 - klassilise haridusega tööliste osa V kategoorias omandanud töölise seas.

Tabelis 2.21 on tehase tööliste andmed kvalifikatsiooniga ja hariduse kohta. Jättes kõrvale väikearvulise I kategooriat omava grupi, näeme, et kvalifitseeritust kaadrist kõrgeima keskmise haridusega (9,4 kl.) on II kategoorias oskustöölised. Neile järgneb IV kategooriaga töölisgrupp. Madalama üldharidusliku tasemega on töölised, kes omavad kõrgemat kategooriat (VI või VII).

Töölise kvalifikatsiooniga ja kombinaadis töötamise aja vahelise seose võrdlemine ei oma mõtet ettevõtte lühikese eksisteeri-

Tabel 2.18

EEK kategooriatege tööliste jagunemine vanusegruppidesse

Jrk. nr.	Vanus, aastad	Kvalifikatsioon kategooriad	Õpilane	Töeline erialal kus pole kategooriaid	I	II	III	IV	V	VI või VII
1.	alla 20		16,7	-	-	33,3	33,3	16,7	-	-
2.	20 - 24		-	6,3	-	12,5	56,3	18,8	-	6,3
3.	25 - 29		-	9,6	-	9,6	19,2	46,2	7,7	7,7
4.	30 - 34		-	6,3	-	9,4	28,1	28,1	25,0	3,1
5.	35 - 39		-	7,7	-	11,5	23,1	34,6	23,1	-
6.	40 - 44		-	15,4	-	-	15,4	23,1	30,8	15,4
7.	45 - 49		-	10,0	-	-	10,0	10,0	70,0	-
8.	50 - 54		-	40,0	-	-	-	40,0	20,0	-
9.	55 - 59		-	-	-	-	-	25,0	75,0	-
10.	60 ja vanemad		-	-	-	-	-	-	-	-
	Keskmine vanus aastates		-	36,0	-	28,5	30,0	32,5	40,0	31,5

Tabel 2.19

RBT kategooriatega tööliste jagunemine vanusegruppidesse

Jrk. nr.	Kvalifikatsioon kategooriad Vanus, aastates	Õpilane	Töeline erialal, kus pole kategooriaid	I	II	III	IV	V	VI või VII
1.	alla 20	-	-	-	-	50,0	50,0	-	-
2.	20 - 24	-	-	-	11,8	47,1	41,2	-	-
3.	25 - 29	-	3,3	3,3	3,3	43,3	30,0	16,7	-
4.	30 - 34	-	-	-	-	23,8	38,1	28,6	9,5
5.	35 - 39	-	3,7	-	11,1	37,0	22,2	7,4	18,5
6.	40 - 44	-	-	-	22,2	22,2	11,1	33,3	11,1
7.	45 - 49	-	-	-	-	23,1	-	53,8	23,1
8.	50 - 54	-	-	-	-	20,0	20,0	20,0	40,0
9.	55 - 59	-	-	-	-	-	100,0	-	-
10.	60 ja vanemad	-	-	-	-	-	-	-	-
	Keskmine vanus	-	32,5	27,5	34,0	32,0	31,0	38,5	41,5

Tabel 2.20

EEK kategooriatega tööliste haridus

Jrk. nr.	Kvalifikatsioon kategooria Haridus, klassid	Õpilane	Töeline erisala, kus pole kategooriaid	I	II	III	IV	V	VI või VII
1.	1 - 5	-	-	-	-	-	66,7	33,3	-
2.	6	-	20,0	-	-	-	-	80,0	-
3.	7	-	15,4	-	7,7	30,8	7,7	30,8	7,7
4.	8	2,0	14,3	-	12,2	18,4	24,5	20,4	8,2
5.	9	-	11,5	-	11,5	15,4	50,0	7,7	3,8
6.	10 - 11, keskharidus	-	3,1	-	7,7	33,8	36,9	16,9	1,5
7.	Kõrgem haridus	-	-	-	-	-	33,3	33,3	33,3
	Keskmine haridus klassides	8,0	8,2	-	8,8	9,1	9,0	8,3	8,6

Tabel 2.21

RBT kategooriatege tööliste üldharidus

Jrk. nr.	Kategooriad Haridus, klassid	Õpilane	Tööline erialal, kus pole kategooriaid	I	II	III	IV	V	VI või VII
1.	1 - 4	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	5	-	-	-	-	100,0	-	-	-
3.	6	-	-	-	-	25,0	50,0	-	50,0
4.	7	-	8,3	-	-	16,7	25,0	41,7	8,3
5.	8	-	3,6	-	7,1	39,3	17,5	14,3	17,9
6.	9	-	-	-	15,4	30,8	38,5	-	15,4
7.	10 - 11, keskharidus	-	-	1,6	4,8	36,5	27,0	23,8	6,3
8.	Kõgen haridus	-	-	-	33,3	-	66,7	-	-
	Keskmine haridus klassides	-	7,5	10,5	9,4	8,9	9,1	9,0	8,3

nise tõttu. Küll aga toome tabelis 2.22 tehase kvalifitseeritud tööliste jagunemise ettevõttes töötatud aja järgi. Näeme, et koos kategooria tõusuga kasvab ka tööliste tööstaaž tehases. Enamus madala kvalifikatsiooniga (I - II kategooria) töölised on ettevõttes tööl olnud vähem kui 5 aastat. III või IV kategooriaga tööliste seas kohtame juba pikema staažiga töölisi, III kategooriaga töölised on ettevõttes olnud 6,4 , IV kategooriaga 6,8 aastat. Kui tööstaaži kasv IV kategooriast V kategooriani on 2 aastat, siis kasv VI või VII kategooriani on juba 5,2 aastat. See näitab tugevat kohtu kvalifikatsioonitõstmise poliitikas.

Kategooriaga tööliste jagunemisest erialade kaupa annavad ülevaate tabelid 2.23 ja 2.24. Kombinaadis kõrgema kvalifikatsiooniga on mehhanismide juhid, kelle seas domineerivad V - VII kategooriaga töölised. Ülejäänud töölisgruppides, v.a. abitöölised, on kaalukam III - IV kategooriaga tööliste osa. Abitööliste grupp, kuhu on arvatud veel transporttöölised, leborandid jt. töölised, on tunduvalt madalama kvalifikatsiooniga. Ilmselt ei ole otstarbekas kasutada neil aladel kvalifitseeritud tööjõudu.

Tehase erialagruppide seas ei ole märgata olulisi erinevusi kvalifitseeritud tööjõu jagunemisel. Kõigis, tabelis 2.24, loetletud gruppide seas domineerivad keskmise kvalifikatsiooniga (III -IV kategooria) töölised.

Tabelis 2.25 ja 2.26 on toodud põhiliste tootmisloikude tööliste jagunemine kategooria järgi. Kombinaadi kvalifitseeritud töölised on jagunenud tootmisloikudesse ühtlaselt. Jälgides tehase kategooriatega tööliste jagunemisel tootmisloikudesse, märkame erinevusi. Tunduvalt kõrgema kvalifikatsiooniga kaadrit on enam remondi-mehhaanika tsehhis, kus üle poolte töolistest moodustavad VI või VII kategooriaga ning 36,8 % V kategooriaga töölised. 27,8% on eelnevalt nimetatud kvalifikatsiooniga töölised betooni-se-

Tabel 2.22

RBT kategooriatega tööliste tööstasž ettevõttes (% - des)

Jrk. nr.	Kategooriad	õpilane	Tööline erialal, kus pole kategooriasid	I	II	III	IV	V	VI või VII
1.	Vähem kui 2	-	-	-	14,3	15,0	19,4	9,1	9,1
2.	2 - 3	-	-	-	42,9	25,0	16,1	22,7	-
3.	4 - 5	-	50,0	100,0	28,6	25,0	16,1	18,2	-
4.	6 - 7	-	-	-	-	12,5	12,9	4,6	-
5.	8 - 9	-	50,0	-	-	2,5	16,1	-	-
6.	10 - 11	-	-	-	-	-	3,2	9,1	36,4
7.	12 - 13	-	-	-	-	-	-	9,1	36,4
8.	14 - 15	-	-	-	-	15,0	9,7	4,6	-
9.	Ule 15	-	-	-	14,3	5,0	6,5	22,7	18,2
	Kõik kokku	-	100,0	100,0	100,1	100,0	100,0	100,1	100,1
	Keskmine tööstasž ettevõttes aastates	-	7,0	5,0	5,2	6,4	6,8	8,8	12,0

Tabel 2.23

EEK tööliste kategooriad eriala lõikes

Jrk. nr.	Erialad	Õpilane	Tööline erialal, kus pole kategooriaid	I	II	III	IV	V	VI või VII
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerija, betoneerija, müürsepp	-	-	-	21,9	21,9	37,5	18,8	-
2.	Krohviija, maaler, puusepp	-	-	-	3,1	31,3	40,6	25,0	-
3.	Mehhanismide juht, autojuht	-	50,0	-	-	4,6	4,6	22,7	18,2
4.	Elektri- või gaasikeevitaja	-	-	-	-	30,8	46,2	15,4	7,7
5.	Ehituselektrik- ehituslukksepp	-	-	-	-	50,0	50,0	-	-
6.	Vormija, operastor, masinist-motorist, taglastaja, viimistleja (RBT)	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Transporteerija, kraanajuht	-	-	-	33,3	33,3	-	-	33,3
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse santehnik	-	-	-	-	9,1	54,6	24,3	9,1
9.	Treial, freesija, elektrik	-	-	-	-	-	-	-	100,0
10.	Koristaja, kütja, laohoidja	-	100,0	-	-	-	-	-	-
11.	Transporttööline, abitööline, laborent jt. töölised	7,1	14,3	-	35,7	28,6	7,1	7,1	-

Tabel 2.24

Tehase tööliste kategooriad eriala lõikes

Jrk. nr.	Eriala	Kvalifikatsioon, kategooria	Õpilane	Tööline erialal, kus pole kategooriaid	I	II	III	IV	V	VI või VII
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteeriija, betonceeriija, müürissepp		-	-	-	20,0	60,0	20,0	-	-
2.	Krohviija, maaler, puusepp		-	-	-	-	100,0	-	-	-
3.	Mehhanismide juht, autojuht		-	16,7	-	-	16,7	16,7	16,7	33,3
4.	Elektri- või gaasikeevitaja		-	-	-	-	16,1	61,3	16,1	6,5
5.	Ehituselektrik, ehituslukksepp		-	-	-	-	-	-	-	100,0
6.	Vormiija, operatoor, masinist-motorist, taglas- taja, viimistleija (RBT)		-	-	-	12,5	65,6	12,5	9,4	-
7.	Transporteeriija, kranajuht		-	-	-	13,3	33,3	26,7	26,7	-
8.	Remondilukksepp, torulukksepp, ehituse san- tehnik		-	-	-	-	-	8,3	41,7	50,0
9.	Treial, freesija, elektrik		-	-	-	-	-	16,7	50,0	33,3
10.	Koristaja, kütja, lechoidja		-	-	-	-	-	-	100,0	-
11.	Transporttööline, abitööline, laborant jt. töölised		-	9,1	9,1	9,1	45,5	27,3	-	-

Tabel 2.25

EEK kategooriaga tööliste jagunemine tootmisloikude vahel.

Jrk. nr.	Kvalifikatsioon Tootmisloik	Õpilane	Tööline erialal, kus pole kategooriaid	I	II	III	IV	V	VI või VI
1.	EEK administratsioon ja osakonnad	-	-	-	-	66,7	-	33,3	-
2.	I ja II montaaži jaoskond	2,2	-	-	17,8	26,7	37,8	15,6	-
3.	Viimistlus jaoskond	-	-	-	3,2	30,2	41,3	25,4	-
4.	Insenerivõrkude ja santechniliste tööde jaoskond	-	17,7	-	-	11,8	35,8	17,7	17,7
5.	Mehhaniseerimisjaoskond	-	27,6	-	17,2	10,3	10,3	17,2	17,7

Tabel 2.26

RBT kategooriaga tööliste jagunemine tootmisloikude vahel

Jrk.nr.	Tootmisloik	Kategooriad	Õpilane	Töeline erialal, kus pole kategooriaid	I	II	III	IV	V	VIV või V
1.	RBT administratsioon ja osakonnad	-	-	-	-	-	50,0	50,0	-	-
2.	Betooni-segusõlm	-	-	5,6	-	11,1	38,9	16,7	11,1	16,7
3.	Raudbetoonkonstruktsioonide tsehh	-	-	2,5	2,5	7,5	37,5	27,5	22,5	-
4.	Suurpeneelide ja sankebiinide tsehh	-	-	-	-	5,9	41,2	44,1	8,8	-
5.	Remondi-mehhaanika tsehh	-	-	-	-	-	5,3	5,3	36,8	52,6

gusõlmes. Suurpaneelide ja sankabiinide tsehhis on peaaegu võrd-
selt III ja IV kategooriaga tööliste osatähtsus, kokku mooduste-
des 85,3 % tsehhi töolistest. Raudbetoonkonstruktsioonide tsehhis
on iga kümnes tööline madala kvalifikatsiooniga (I - II kategoo-
ria) ja pea 2/3 tsehhi töolistest on keskmise kvalifikatsiooniga
(III - IV kategooria).

III TÖÖLISTE HINNANGUD TÖÖTINGIMUSTELE, TÖÖOLMKLE JA TÖÖTAMISELE VÄLJASPOOL TARTUT.

3.1. Tööliste hinnangud töötingimustele.

Belmises aruandes vestlesime ITP ja teenistujate hinnanguid töötingimustele oma ettevõttes. Seekord on töötingimuste hindajateks töölised.

Töötingimuste kohta antud hinnangute interpreteerimisel on kasutatud vastajate hinnangute eritmeetilist keskmist (\bar{x}). Keskmise hinnang \bar{x} näitab, milline töötajate arvamus on domineeriv. Keskmise ulatus $\bar{x} = 1,0$ -st (üldse ei rahulda) $\bar{x} = 4,0$ -ni (täiesti rahul).

Hinnangud tervikuna on ebasoodsad. Analüüsimisel on seetõttu peaarõhk just negatiivsetel hinnangutel: teadmine, missugused töötingimused teatud töötajate gruppi ei häiri, annab siin vähen.

Vaadeldavaid töötingimusi on ka seekord 22. Ülevaetlikkuse ja analüüsi sisukuse huvides tuleb neid sisuliselt grupeerida. I grupi moodustavad hinnangud töö organiseerimisele (tabel 3.1 ja 3.2, jrk.nr.1-6). II gruppi on koondatud arvamusel töö tehnilise ettevalmistuse kohta (tabel 3.1 ja 3.2, jrk.nr.7-8). III grupis vaadeldakse töö iseloomu (tabel 3.1 ja 3.2, jrk.nr.9-10). IV grupp hõlmab varustamise (tabel 3.1 ja 3.2, jrk.nr.10-13), kuna V gruppi on koondatud töö normeerimisele antud hinnangud (tabel 3.1 ja 3.2, jrk.nr. 14-15). VI töötingimuste grupp hääreb töö-

alused suhted (tabel 3.1 ja 3.2, jrk.nr. 16-18). Viimasesse, VII alagruppi on jäetud mikrokliimale antud hinnangud (3.1 ja 3.2, jrk.nr. 19-22).

Elamuehituskombinaadi töolistel, nagu inseneridel ja teenistujatelgi on töötingimustele antud keskmine hinne madal: $\bar{x} = 2,3$ (tabel 3.1). Eriliselt halb on hinnang mikrokliimale ($\bar{x} = 1,9$), kuid tõsisid vajakajäämisi leidub tööliste arvates ka varustamisel, töö iseloomus ja tehnilises ettevalmistamisel. Kuigi normeerimist ja töösuhteid nähakse veidi paremas valguses, pole siingi rahuloluks põhjust. Ühe ja sama töötingimuste grupi piires on hinnangud võrdlemisi ühtlased. Silma torkab vaid kaks olulisemat erinevust. Muuga võrreldes erakordselt madalalt ($\bar{x} = 1,6$) on hinnatud ületunnitööd (töö organiseerimist puudutavas I grupis) ning tuuletõmbust (VII grupp - mikrokliima). Et tööliste hinnanguid sisuliselt käsitleda, tuleb neid siduda erinevate tööaladega. Asumegi seda tegema, alustades küsitletute arvult kõige esinduslikumatest tööliste rühmadest.

Krohvijsaid, maalreid ja puuseppi töötingimused kombinaadis tervikuna ei rahulda ($\bar{x} = 2,2$). Kõige enam on nad rahulolematud ületunnitöö ja tuuletõmbusega. Lisagem, et nii ületunnitöö kui tuuletõmbus kimbutavad enamikku kombinaadi töolistest. Kvaliteetse töö tegemisel segab viimistlejaid rohkem veel ka tööruumide madal temperatuur talvel.

Viimistlejatele teeb töö füüsiliselt raskeks kehva töö mehhaniseerituse aste. Midaagi meeldivat ei paku ka vahetustega töö objektidel, samuti erineb liialt rohkesti töötingimusi, mis võivad põhjustada kutschaigusi. Võrreldes selmainitud tingimustega, on tunduvalt positiivsemalt nähtud tööalaseid suhteid, eriti ega brigaadi töödistsipliini.

Ületunnitöö ja tuuletõmbuse kõrval, mis nagu juba mainisime

Elamuehituskombinaadi tööliste hinnangud töötingimustele

Tabel 3.1

Jrk. nr.	Amet Töötingimused	Raud- betoon- konst- rukt- sioonide mont- eerija määrsepp	Krohvija maalers- puusepp	Mehha- niku- juht, auto- juht	Elekt- ri või gaasi- keevi- teje	Shitus- elekt- rik, shitus- lukk- sepp	Vormija operaa- tor, masi- nist-moto- rist, tag- lastaja, viimist- leja (RBT)	Trans- portee- rija, kraana- juht	Hemondilukk sepp, teru- lukk- sepp, ehitu- se sen tehnik	Treil- al, free- sija, elekt- rik	Koris- taja, kütja, lao- hoid- ja	Trans- port- tööli- ne, abi- tööli- ne, la- borant jt. töö- lised	Kesk- mine
Töö organiseerimine	1. Tööprotsessi organiseerimine	2,2	2,2	2,4	2,4	2,5	-	2,3	2,2	-	1,0	2,1	2,2
	2. Töö rütmilises päeva jooksul	2,3	2,4	2,5	2,3	3,0	-	1,7	3,1	3,0	1,0	2,2	2,4
	3. Töö rütmilises kuu, kvartali jooksul	2,0	2,0	2,6	2,5	3,0	-	1,7	2,5	3,0	1,0	2,4	2,2
	4. Vahetustega töö	2,2	1,8	2,0	2,4	3,0	-	2,0	2,7	-	-	2,1	2,1
	5. Ületunnitöö	1,7	1,5	1,9	1,5	3,0	-	1,0	2,0	-	1,0	1,6	1,6
	6. Ajakulu töölekkäimisel	2,4	2,9	2,2	2,6	3,5	-	2,3	3,1	1,0	1,0	2,0	2,6
Töö tehni- line ette- valmis- tus	7. Töökohta ettevalmistus	2,3	2,0	2,8	2,5	3,0	-	2,0	2,2	3,0	-	3,2	2,3
	8. Sisseseade, instrumentide, masi- nate, varustuse korrasolek	2,6	2,5	1,9	2,6	2,0	-	2,0	1,6	3,0	1,0	2,8	2,3
Töö töö- kohta	9. Töö füüsilise raskus	2,4	1,9	2,2	2,4	3,0	-	3,3	2,2	3,0	-	2,6	2,3
	10. Töö mehhaniseerituse aste	2,2	1,8	2,8	2,1	1,5	-	3,0	1,7	2,0	1,0	2,4	2,1
Varuste- mine	11. Töökohta varustatus mehhanismi- dega, instrumentide jms.	2,2	2,1	2,0	2,5	1,5	-	3,0	2,1	3,0	-	2,7	2,2
	12. Tagavaruosedega varustamine	1,8	2,0	1,9	2,2	2,0	-	2,5	1,7	1,0	-	1,7	1,9
	13. Tööks vajalike materjalide ja detailidega varustamine	1,8	2,3	1,6	2,1	2,0	-	2,5	1,9	2,0	-	2,6	2,1
Töö norme- erimine	14. Plaani suurus	2,8	2,8	2,5	2,8	3,0	-	3,3	3,1	-	-	2,7	2,8
	15. Töö normeerimine	2,8	2,7	2,5	2,5	3,0	-	2,5	2,9	2,0	-	2,7	2,7
Tööala- suh- te	16. Teie brigaadi töödistsipliin	3,0	2,9	3,1	3,0	3,0	-	2,8	3,5	2,0	1,0	2,4	2,9
	17. Töövilide lahendamine	2,5	2,8	2,9	2,4	3,0	-	2,3	2,9	-	-	2,2	2,7
	18. Konfliktide lahendamine	2,7	2,8	2,8	2,2	3,0	-	2,5	2,8	-	-	2,1	2,7
Mikrokli- ma	19. Tuuletõmbus	1,7	1,5	2,6	1,9	3,0	-	1,0	1,4	3,0	1,0	1,9	1,6
	20. Õhu puhtus	2,5	2,1	2,4	1,4	3,0	-	3,0	1,9	3,0	1,0	2,1	2,2
	21. Tööruumide temperatuur	2,2	1,8	2,1	1,8	2,0	-	2,3	2,3	3,0	1,0	2,7	2,0
	22. Töötingimuste olemasolu, mis võivad põhjustada kutsehaigusi	1,9	1,9	2,3	1,8	3,0	-	2,3	1,5	2,0	1,0	1,7	1,9

on probleemiks enamusele töölistest, valmistab raudbetoonkonstruktsioonide monteerijatele, betoneerijatele, müürseppedele meelehärmitegevareosadega varustatus ning tööks vajalike materjalide, detailidega varustamine. Monteerijate nõuetele ei vasta töö rütmilisus ei päeva, ega kuu, kvartali jooksul. Ebepisavalt on töökohtedel mehhanismid, instrumente jms., mistõttu on madal ka töö mehhaniseerituse aste.

Mehhanismide juhid, autojuhid seavad mitmete töötingimuste seas halvemale poolele varustusprobleemid, eriti ega tööks vajalike materjalide ja detailidega varustamises. Rahul ei olde ka oma masinate korrasolekuga. Veel kutsuvad rahulolematust esile töö organiseerimine: Väga ebameeldiv on vahetustega ja ületunnitöö.

Kooskõlas antud eriala tööliste soovidega on töö füüsiline raskus ($\bar{x} = 3,2$) ning oma brigaadi töödistsipliin.

Erinevate töötingimuste hulgas peavad elektri- või gaasikeevitajad vajadustele mittevastavaks eelkõige mikrokliimat. Tervisele enam ohtlikuks peetakse õhu puhtust ($\bar{x} = 1,4$). Tööorganiseerimises on taunitavaim ületunnitöö ($\bar{x} = 1,5$). Märkimist väärib siingi suhteliselt kõrge ($\bar{x} = 3,0$) hinnang oma brigaadi töödistsipliinile.

Transporttöölised, ehitöölised, laborandid jts. moodustavad tööliste rühma, kuhu kuulujate tööolud on erinevad. Seetõttu on ka nende hinnangude vestlemine koos üsna kunstlik. Ise nad kurdevad kõige rohkem ületunnitöö üle ($\bar{x} = 1,6$). Enam tähelepanu tuleb pöörata ka nende spetsiifilistele töötingimustele, kuna kutsehaiguste tekke oht on nende arvates üsna suur ($\bar{x} = 1,7$). Rahul ollakse enamasti töökohta ettevalmistuse ja normeerimisega.

Remondilukksepad, torulukksepad, ehituse santehnikud peavad halvatasemeliseks kombinaadi mikrokliimat. Suurim häda on tuuletõmbusega ($\bar{x} = 1,4$). Liialt palju kutsuvad töötingimused esile kutsehaigusi ($\bar{x} = 1,5$). Muret teeb lukkseppedele töö tehniline et-

tevalmistus, millest sisseseade, instrumentide, varustuse korrasolek on eriti halb ($\bar{x} = 1,6$). Väga kõrgelt hinnatakse oma brigaadi töödistsipliini ($\bar{x} = 3,5$), mis muide on iseloomulik enamusele erialagruppidele.

Keskmiselt ongi kõige kõrgemalt hinnatud töö normeerimist ja töölaseid suhteid, millede hulgast omakorda sestakse kõrgeimaks oma brigaadi töödistsipliin. Kuigi otsene võrdlus on siin ebakorrektno, märgime ometi, et mitme teise ettevõtte andmeil on enam levinud siiski rahulelematus normeerimisega. Tõsiseks probleemiks normaalsete töötingimuste loomisel on mikrokliima. Tera- valt on päevakorras varustamisprobleemid. Suuremat tähelepanu vajaksid ka töö iseloomuga seoses olevad probleemid. Koosagaemale tasemele tuleb viia ka tööprotsessi organiseerimine. Madal on töö tehniline ettevalmistus.

Et ka raudbetoontoodete tehase tööliste töötingimused on ebarahuldavad näitab hinnangute üldkeskmine $\bar{x} = 2,2$ (tabel 3.2). Märgime, et osana tulemuseni jõudsid ka ITP ja teenistujad.

Elektri- või gaasikeevitajate töö teeb raskeks õige mitmete töötingimuste häiriv mõju. Enam tuntakse muret tööruumide temperatuuri, aga ka kõigi teiste mikrokliima koostisosade halva olukorra pärast. Veel segab töötamist ebarahuldav tagavaraosade ja materjalidega varustamine.

Vormijad, operastorid, masinistid, taglastajad, viimistlejad peavad samuti tehase mikrokliimat ebarahuldavaks. Sama järjekorras tuleks likvideerida tuuletõmbus ja õhu saastatus. Palju on nendel töölistel etteheiteid ka töö organiseerimisele, eriti aga kenne- tab töö rütmilisus kuu, kvartali jooksul ($\bar{x} = 1,8$). Korras leitakse olevat brigaadi töödistsipliin ($\bar{x} = 3,2$).

Transporteerijad, kranajuhid kurdavad kõige enam ajakulu üle töölekäimisel ning õhu puhtuse üle. Ka üldine hinnang kogu

Raudbetootoodete tehase tööliste hinnangud töötingimustele

Tabel 3.2

Jrk. nr.	Amet	Raud- betoon- konst- rukt- siooni- de mon- teerija müürsepp	Krohvi- ja, maa- ker, puusepp	Mehha- niidori või juht, auto- juht	Elekt- gaasi- keevi- taja	Ehitus- elekt- rik, ehitus- lukk- sepp	Vormija, operaa- tor, masi- nist-mo- torist, taglasta- ja, viimist- leja (RBT)	Trans- portee- rija, kraane- juht	Remon- dilukk- sepp, toru- lukk- sepp, ehitu- se san- tehnik	Frei- al, free- siija, elekt- rik	Koris- taja, kütja, lao- hoid- ja	Trans- port- tööli- ne, abi- tööline, laborant jt. tööli- sed	Keskmine hinnang kõikidelt töölistelt x
Töö organiseerimine	1. Tööprotsessi organiseerimine	3,0	2,5	3,0	2,4	1,0	2,0	2,5	2,1	2,5	-	2,3	2,3
	2. Töö rütmilisus päeva jooksul	3,0	2,5	3,0	2,5	2,0	2,0	2,5	2,3	2,7	-	2,4	2,4
	3. Töö rütmilisus kuu, kvartali jooksul	3,2	2,5	2,6	2,2	3,0	1,8	2,5	2,4	2,8	1,0	2,4	2,3
	4. Vahetustega töö	3,0	2,5	3,0	2,3	1,0	2,5	2,9	1,4	1,3	1,3	2,3	2,4
	5. Ületumitöö	2,4	1,5	2,5	2,2	1,0	1,9	1,8	1,9	2,3	1,7	1,4	2,0
	6. Ajakulu töölekkimisel	2,6	2,0	2,5	2,0	2,0	2,3	1,4	1,6	1,5	2,0	2,7	2,0
Töö tehnol- ogiline ette- valmis- tus	7. Töökoha ettevalmistus	3,2	2,5	3,0	2,6	1,0	2,7	2,8	2,4	2,8	2,0	2,8	2,7
	8. Sisseseade, instrumentide, masinate, varustuse korrasolek	2,3	2,5	3,2	2,2	1,0	2,1	2,2	1,6	2,5	2,5	2,3	2,2
Töö iseloome- line	9. Töö mehhaniseerituse aste	2,6	2,5	3,2	2,3	1,0	2,3	2,5	1,9	2,5	2,5	2,6	2,4
	10. Töö füüsiline raskus	3,0	3,0	2,6	2,6	2,0	2,2	2,6	2,5	3,2	3,5	3,2	2,6
Varuste- mine	11. Töökoha varustatus mehhanismide, instrumentide jms.	3,4	3,0	2,8	2,2	3,0	2,1	2,4	1,7	2,7	-	2,2	2,3
	12. Tagavaraosadega varustatus	2,8	2,5	2,2	1,8	2,0	1,9	1,9	1,3	2,2	-	2,1	1,9
	13. Töökäsitajate vajalike materjalide ja detailidega varustamine	2,6	2,5	3,2	1,8	1,0	1,9	2,1	1,5	2,5	1,0	2,1	2,0
Töö normeerimine	14. Plaanide suurus	3,0	2,0	3,2	2,7	-	2,6	2,1	2,9	3,2	-	3,2	2,7
	15. Töö normeerimine	2,8	3,0	2,8	2,2	-	2,2	1,9	2,6	3,2	-	3,0	2,4
Töö- suhtekor- ra	16. Teie brigaadi töödistsipliin	3,2	2,0	2,8	2,6	3,0	3,2	2,8	3,3	3,2	3,0	3,0	2,9
	17. Töötulude lahendamine	3,2	2,0	3,0	2,4	2,0	2,5	2,6	3,2	3,3	1,5	3,0	2,6
	18. Konfliktide lahendamine	2,6	2,0	2,6	2,3	2,0	2,4	2,5	2,9	3,3	1,5	3,0	2,5
Mikrokliima	19. Tuuletõmbus	3,0	1,5	2,0	1,5	2,0	1,4	1,9	1,7	2,4	1,7	1,6	1,7
	20. Õhu puhtus	1,8	1,5	1,8	1,5	1,0	1,4	1,5	1,3	1,3	1,0	1,5	1,5
	21. Tööruumide temperatuur	2,6	1,5	2,0	1,4	1,0	1,6	2,0	1,7	2,8	1,0	2,4	1,8
	22. Töötingimuste olemasolu, mis võivad põhjustada kutsehaigusi	2,6	2,0	2,0	1,5	1,0	1,6	1,7	1,5	1,8	1,0	2,1	1,7

mikrokliimale on eberahuldav. Enam jäävad transporteerijad rahule vahetustega tööga. Transporttöölised, abitöölised laborandid konstateerivad taas ebasoodsat mikrokliimat: hädas ollakse tuuletõmbuse ja õhu saastatusega. Rahulolematust tekitab ka varustamine. Palja annab veel teha töö organiseerimise taseme tõstmiseks. Praegu on selles osas kõige tõsisemaks probleemiks ületunnitöö, millele transporttöölised on andnud kõige madalama hinnangu ($\bar{x} = 1,4$).

Teised küsitletud tööliste rühmad on väiksemad ja neid me eraldi vaatlema ei hakka. Andmed hinnangute keskmistest on tabelis siiski toodud.

Võib öelda, et tervikuna ei rahulda töölisi tehases eriti mikrokliima, kusjuures võrreldes tehase ITP ja teenistujatega on töölised seda veelgi madalamalt hinnanud. Siinkohal on kõige halvemas seisukorras õhu puhtus ($\bar{x} = 1,5$). Kaheksa vaadeldava erialagrupi töolistest peavad õhu puhtust täiesti nõuetele mittevastavaks viie erialagrupi töölised. Kuid ka teisi mikrokliima elemente on hinnatud madalalt. Rahul ei ole töölised ka varustamisega, seejuures halvim on olukord tagavaraosadega, varustamisega ($\bar{x} = 1,9$). Aktiivset sekkumist ootavad töö organiseerimisega seotud probleemid. Sõnaküsimusteks on siin ületunnitöö kaotamine ($\bar{x} = 2,0$) ja ajakulu vähendamine töölekäimisel ($\bar{x} = 2,0$).

Kui ITP ja teenistujad suhtusid töö ettevalmistamisse üsna kriitiliselt ($\bar{x} = 2,1$), siis tööliste poolt antud hinnang ($\bar{x} = 2,5$) viitab suhteliselt suuremale rahulelule. Kõige enam on positiivseid hinnanguid saanud tehases väljekujunenud töösuhted, kusjuures korras olevaks loetakse oma brigaadi töödistsipliin, mida töötingimuste seast üldse kõige kõrgemalt hinnatakse ($\bar{x} = 2,9$).

3.2. Elamuhituskombinaadi ja raudbetoontoodete tehase tööliste hinnangud ettevõtte tööolmele.

Tööliste tööolmet käsitlevad ankeedis viisteist küsimust (113-127). Erinevatele küsimustele vastanute arv on muutuv. Seda oli ka oodata, kuna kõik töötingimused kõiki küsitletuid ei puudutanud. Kõige enam on vastajaid leidnud küsimused pesemisruumide ja san-
sõlmede sisustuse ja paigutuse, elamistingimuste, töötaasu, korra-
lise puhkuse, riietusruumide paigutuse ja sisustamise jne. kohta. Vähem vastati laste paigutamist lastesadustesse, puhkebaaside kasutamist ja sanatooriumituusikute saamist puudutavatele küsimustele.

Anketeerimisel saadud andmete analüüsimisel on kasutatud hinnangute keskmisi (\bar{x}), mis näitavad, milline arvamus on valdav.

Jälgides erinevate erialagruppide tööliste hinnanguid tööolmele, kasutame ka nende poolt üksikutele küsimustele antud keskmiste hinnangute summat. Kuna küsimusi on 15, igalehele võis anda 4 palli, siis maksimumsumma oleks $4 \times 15 = 60$ palli. Rõhutame kohe, et meie analüüs tugineb tööliste hinnangutele, mis ei pea äärmiselt vastavusse sanitaarnormide, füsioloogiliselt sobivate tingimuste jms.-ga. Ometi on tööliste massiliselt antud hinnangud indikaator, mis näitab, kui palju üksikud tööolme osised töölisi häirivad või siis rahuldavad.

Tartu Elamuhituskombinaadi tööliste hinnangud on toodud tabelis 3.3.

Kogu kollektiiv hindab tööolmet kombinaadis ebarahuldavaks, üldine keskmine $\bar{x} = 2,1$, mis meie skaala järgi annab tulemuseks "põhiliselt ei rahulda". Kõige halvema on tööliste arvates olukord pesemisruumide ja sanitsõlmade sisustuse ja paigutamisega. Siin on kombinaadi töölised andnud kõige halvema hinnangu ($\bar{x} = 1,4$). Erinevate erialade töölistest on madalaima hinnangu tööolmele selle-

Tabel 3.3

Elemehituskombinaadi tööliste hinnangud tööolmele

Jrk. nr.	Eriala Tööolme	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerija, betoneeri- ja müürsepp	Krohvija, maaler, puusepp	Mehhanismide juht, autajuht	Elektri- või gaasi-keevitaja	Ehitus-elektrik ehitus-lukksepp	Transportee-rija, kraana-juht	Remondi-lukksepp toru-lukksepp ehituse santehnik	Treiel, freesiga elektrik	Keristsaja, kütja, laehoidja	Transport-tööline, ehitustööline, laborant jt. töölised
1.	Ühiskondlik toitlustamine	2,2	2,3	2,5	2,2	-	2,3	3,1	1,0	2,0	2,2
2.	Riisturuumide paigutus ja nende sisustus	1,7	2,2	1,6	1,8	1,5	1,5	1,5	3,0	1,0	1,5
3.	Peemisaruumide ja saansõlmade sisustus ja paigutus	1,3	1,5	1,2	1,3	1,0	1,5	1,3	2,0	1,0	1,6
4.	Tööruumide kujundus	1,7	2,1	1,5	1,9	1,0	1,5	2,0	3,0	2,0	1,7
5.	Meditsiiniline teenindamine	1,9	2,0	1,6	1,7	2,0	2,5	1,9	3,0	1,0	2,2
6.	Korralise puhkuse aeg	2,9	3,1	2,8	2,8	3,0	3,0	3,1	3,0	3,0	2,8
7.	Elamistingimused	2,0	2,7	1,9	1,8	1,0	2,3	1,9	2,0	2,0	2,5
8.	Lasteasutustesse koha saamise võimalus	1,7	2,4	2,4	1,2	2,0	2,0	1,8	-	-	1,0
9.	Töötasu	2,5	2,8	2,6	2,5	3,0	2,0	2,8	2,0	1,0	2,1
10.	Pioneerimisüsteem	2,2	2,4	2,4	1,9	2,5	3,0	2,5	1,0	2,0	1,6
11.	Puhkeruumide sisustus	1,6	1,8	1,4	1,5	1,0	1,0	2,2	3,0	-	1,2
12.	Territooriumi hõkkorrastus	1,4	1,5	1,4	1,4	1,5	1,3	1,7	2,0	-	1,3
13.	Sanatooriumituusikute saamine	2,0	1,7	2,3	1,4	1,0	1,0	1,7	2,0	2,0	1,0
14.	Pioneerilagrituusikute saamine	2,7	2,6	2,6	1,8	-	-	3,0	-	3,0	-
15.	Puhkebassi kasutamise võimalus	1,7	2,4	2,2	1,6	3,0	2,0	3,0	-	2,0	1,8

le tööolme komponendile andnud mehhanismide juhid, autojuhid. Rahuldavaks ei pea olukorda ühegi erisla töölised. Vaid veidi kõrgemalt, $\bar{x} = 1,5$, on hinnatud territooriumi heakorrastust. Paudulik on tööliste arvates ka puhkeruumide sisustus. $\bar{x} = 1,7$ näitab, et töölistel on selles osas palju pretensioone. Elamu-kombineadi töölistele teeb veel raskusi sanotooriumituusikute saamine ($\bar{x} = 1,8$). Eriti rahulolematud on sellise olukorraga transporttöölised, ehitöölised, laborandid jt. töölised ($\bar{x} = 1,0$). Võrdsele eberahuldavateks ($\bar{x} = 1,9$) on hinnatud riietusruumide paigutust ja nende sisustust, tööruumide kujundust ja meditsiinilist teenindamist. Küllap hakkab kahe esimese eberahuldev olukord mõjustama tööliste meeleolu juba tööpäeva algusest peale. Raske on kollektiivis, kelle esmased olmetingimused on eberahuldavad, sihikindlalt teostada kaadripoliitikat. Eeskätt aga suurendab tööolme ebakvaliteetsus mitmesuguste psühho-füsioloogiliste tegurite mõju, milliste pinge maandamiseks peab leiduma õige lahendus. Vestasel juhul võivad kollektiivis tekkida tõsised konfliktid, mis mõjuvad häirivalt nii tootmisele kui inimeste meeleolule. Kombinaadis tervikuna ei saa rahul olla ka laste asutusse kohasemise võimalusega ($\bar{x} = 2,0$). Sellise ebakõla likvideerimine peaks parandama eelkõige 22,2 % naistöötajate olukorda, kuid hästi korraldatud lasteasutusse kohasemise süsteem tekitab ilmselt ka paremad kaadrivaliku võimalused. Eritiselt kiitvalt ei saa märkida ka kombineadi puhkebaasi kasutamise võimalust ($\bar{x} = 2,2$). Liiselt madalalt on hinnatud ka pesemisüsteemi ($\bar{x} = 2,3$), elamistingimusi ja ühiskondlikku toitlustamist ($\bar{x} = 2,4$). Vähem pretensioone on töötasule ($\bar{x} = 2,5$) ja pioneerilasgrituu-sikute saamisele ($\bar{x} = 2,6$). Põhiliselt ollakse kombineadis rahul korralise puhkuse ajaga ($\bar{x} = 3,0$). Kollektiivi rahulolu vaid ühe tööolme tingimusega viitab veel kord tööolme kui terviku ma-

dalseisule kombinatsioonideks.

Edasi toome kokkuvõtlikult ära mõnede suuremate töötajate gruppide hinnangute iseloomustuse. Krohviijad, maalrid, puusepad andsid kõikidele tööolmetingimustele kokku 33,5 palli (tuletame meelde, et võimalik oli anda 60). Briti halb on nende arvates olukord pesemisruumide ja sanitsöömööblite sisustuse ja paigutusega ($\bar{x} = 1,5$) ja territooriumi korrastusega ($\bar{x} = 1,5$). Vajadustele oluliselt mittearvestavateks peavad viimistledjad veel õige mitat tööolmetegurit. Enam ollakse rahul korralise puhkuse ajaga, mida hindavad kõrgemalt ka teised erialagrupid. Erilist nurinat ei tekita ilmselt ka töötasu ($\bar{x} = 2,8$), elamistingimused ($\bar{x} = 2,7$). Testud määral on rahuldatud ka vajadus pioneerilegitiivsusikute järele ($\bar{x} = 2,6$).

Raudbetoonkonstruktsioonide monteerijad, betoneerijad, müürsepad on eriala grupp, kus tööolme hindajaid oli küsimusest sõltuvalt 10-st 32-ni. Üldse andsid nad kõikidele olmetingimustele kokku 29,5 palli. Erilist meelehärmi tekitab sellele erialagruppile puudulik pesemisruumide, sanitsöömööblite sisustus ja paigutus ($\bar{x} = 1,3$). Väga viletsaks peetakse ka territooriumi heakorrestust $\bar{x} = 1,4$. Palju paremad pole selle töötajate rühma hinnanguis ka ülejäänud tööolmetingimused. Traditsiooniliselt on rahuldava poole kalduv hinnang korralisele puhkusele ja pioneerilegitiivsusikute saamisele ($\bar{x} = 2,7$).

Kõige enam transporttöölisi, ehitöölisi, laborante jt. töölisi vastas ühiskondlikku teitlustamist puudutavale küsimusele (14 hindajat), kusjuures $\bar{x} = 2,2$ viitab olukorra ebarahuldavusele. Üldse andis see erialagrupp olmetingimustele 24,5 palli. Paljudest ebarahuldavatest tööolmetingimustest on enam nurinat sanatooriumituumisikute saamise kohta ($\bar{x} = 1,0$). Ei ole rahuldatud ka tööliste nõudmised puhkeruumide sisustusele ($\bar{x} = 1,2$). Silmatorkavalt halb

on nende arvates ka territooriumi heakorrestus ($\bar{x} = 1,3$), mille-
ge nagu märgitud, pole rahul ükski erialagrupp. Nigelas on si-
sustatud ja paigutatud ka nende riietusruumid ($\bar{x} = 1,5$). Enam-
vähem rahuldeb vaid korralise puhkuse eeg.

Mehhanismide juhid, autojuhid on tööolmetingimusi hinnanud
30,4 palli vääriliselt, kusjuures madalaim hinnang ($\bar{x} = 1,2$) on
antud pesemisruumidele, sansõlmede sisustusele ja paigutusele.
Parem pole olukord ka puhkeruumide sisustusega ($\bar{x} = 1,4$) ja
territooriumi heakorrestusega ($\bar{x} = 1,4$). Paljude töötajate nõud-
mistele mittevastavate tööolmetingimuste hulgast paistavad väl-
ja mõningasole rahulolule viitavad pioneerilaeagrituusikute saa-
mine ($\bar{x} = 2,6$) ja korralise puhkuse eeg ($\bar{x} = 2,8$).

Elektri- või gassikeevitajad on maksimaalsest pallide arvust
(60) ära kasutanud 26,8. Segavalt mõjustab nende tööliste tege-
vust lasteasutusse koha saamise võimalus ($\bar{x} = 1,2$) ja pesemisruu-
mide, sansõlmede sisustus ja paigutus ($\bar{x} = 1,3$). Veidi parema mai-
nega on töötasu ja korralise puhkuse eeg.

Remondi- ja torulukksepad ning ehituse santehnikud peavad
kõige nõrgemaks lülilika tööolmes pesemisruumide ja sansõlmede si-
sustust ja paigutust ($\bar{x} = 1,3$). Mõnevõrra parem on nende arvates
ühiskondlik toitlustamine, korralise puhkuse eeg, tuusikute saa-
mine pioneerilaeagrisse ja puhkebaasi kasutamise võimalus.

Kuna ülejäänud erialagruppides on küsitletute arv väike, siis
neid siinkohal eraldi ei vaadelda.

Raudbetoontoodete tehase töölised hindasid tööolmetingimusi
tehases samuti ebarahuldavateks, keskmine hinnang nagu el-
muehituskombinaadi töolistelgi $\bar{x} = 2,1$ (tabel 3.4).

Ona nõuctele kõige enam mittevastavateks pidasid töölised
territooriumi heakorrestust ($\bar{x} = 1,4$), kusjuures madalaima hinnang
gu andsid siin remondi- ja torulukksepad, ehituse santehnikud

Tabel 3.4

Raudbetoontoodete tehase tööliste hinnangud tööolmele

Jrk. nr.	Eriala Tööolme	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerija, betoneeri- ja müürsepp	Krohvi- ja maaler, puusepp	Mehhanismide juht, autojuht	Elektri või gaasi-keevitaja	Ehitus-elektrik ehitus-lukkasepp	Vormija, operaatormasina- ja tagajalgade viimistleja	Transporteri- ja kraanajuht	Benoni-lukkasepp toru-ehituse spetsialist	Erilise elektrik	Koristaja, kütaja, laohoidja	Transportitööline, abitööline, laborant, jt. töölised
1.	Ühiskondlik toitlustamine	2,8	2,5	2,0	2,5	2,0	2,4	2,1	1,8	2,3	2,7	2,7
2.	Riietusruumide paigutus ja nende sisustus	2,5	3,0	3,2	2,1	3,0	2,0	2,5	3,0	3,2	2,1	2,6
3.	Paigutamisruumide ja sahsõlmide sisustus ja paigutus	3,0	2,5	2,3	1,8	2,0	1,9	1,8	1,5	2,2	2,3	2,2
4.	Tööruumide kujundus	2,5	3,0	2,2	1,9	1,0	1,9	2,2	1,4	1,8	1,3	2,3
5.	Meditsiiniline teenindamine	2,8	1,0	2,0	2,0	3,0	1,9	2,1	1,3	2,2	1,0	2,0
6.	Korrallise puhkuse aeg	2,5	3,5	2,8	2,3	3,0	2,3	2,6	2,9	3,8	2,0	2,8
7.	Elamistingimused	1,8	2,5	2,8	2,2	3,0	2,1	2,8	2,9	2,2	2,0	2,0
8.	Lasteasutustesse koha saamise võimalus	2,0	-	3,6	2,7	1,0	2,6	2,9	2,4	4,0	1,0	2,9
9.	Töötasu	2,3	2,0	2,7	2,6	1,0	2,4	2,3	2,1	2,2	1,3	2,4
10.	Freeneerimisvõime	1,3	1,5	2,8	2,2	1,0	2,1	2,1	1,6	2,2	1,0	2,1
11.	Puhkeruumide sisustus	2,7	1,5	2,0	1,6	1,0	1,7	1,5	1,5	1,6	1,0	1,3
12.	Territooriumi heakorrestus	2,8	2,0	1,8	1,4	1,0	1,4	1,3	1,1	1,5	1,0	1,5
13.	Sanatooriumitruumide saamine	3,0	2,0	2,2	2,0	-	1,7	2,3	1,6	2,0	-	2,0
14.	Freeneerimisvõime saamine	3,3	-	2,8	2,8	-	2,5	2,9	2,8	2,0	-	2,5
15.	Puhkebaasi kasutamise võimalus	2,5	2,5	2,5	2,5	-	1,8	2,0	2,2	3,0	3,0	2,7

($\bar{x} = 1,1$). Ainsatene on positiivsele läheneva hinnangu andnud raudbetoonkonstruktsioonide monteerijad, betoneerijad, müürsepad ($\bar{x} = 2,8$). Väga halvasti on sisustatud puhkeruumid, milline tööolmetingimus on saanud enamiku erislagruppide madala hinnangu. Tööliste vajadustele ei vasta ka sellised olulised tööolmetingimused nagu pesemisruumide, sanitsörmade sisustus ja paigutus; meditatiivne teenindamine. Põhjalikku parandamist vajaksid tööruumide kujundus, sanatooriumituaalide saamine ja riietusruumide paigutus ja nende sisustus ning premeerimissüsteem. Kollektiivi tervikuse ei rahulda olemistingimused, aga ka puhkebeasi kasutamise võimalused, samuti töötasu. Tõsiselt tähelepanu tuleb pöörata ka ühiskondlikule toitlustamisele ja sobivama korralise puhkuse ajaleidmisele, kuna praegusel kujul need ilmselt ei vasta tööliste nõudmistele. Mõnevõrra positiivsemalt on tehase töölised hinnanud lastesessustesse kohasaamise võimalust ($\bar{x} = 2,7$) ja pioneerilagrituaalide saamist ($\bar{x} = 2,7$), kusjuures teistest enam on rahuldatud mehhanismide juhtide, autojuhtide nõudmised lastesessustesse kohasaamisel ($\bar{x} = 3,6$).

Elektri- või gaasikeevitajad kasutasid 60 võimalikust pallist tööolme hindamisel 32,6 palli. Territooriumi heakorrasolele antud madala hinnangu kõrval eriti vajaka jäämisi veel puhkeruumide ja sanitsörmade sisustamisel ja paigutamisel, tööruumide kujundamisel ja veel mitmel pool mujalgi (tabel 3.4). Enam hinnati lastesessustesse kohasaamise võimalusi, aga ka pioneerilagrituaalide saamist.

Vormijad, operaatorid, masinistid-motoristid, taglastajad, viimistlejad näevad olmetingimuste parandamise otsust ülesannet territooriumi heakorrasõstmises. Oluliselt tuleb selle erislagruppi koosseisu tarvis parandada puhkeruumide sisustust ning võimaldada enama hulga sanatooriumituaalide saamine. Üldiste taga-

sihoidlike hinnangute kõrval on mõnevõrra rahul oldud pioneerilaagrituusikute ja lasteasutusse koha saamise võimalustega.

Pesle territooriumi halva korrasoleku häirib transportiisid, kraansjuhte tõsiselt ka puhkeruumide, aga ka pesemisruumide, san-sõlmede sisustus ja paigutus. Parened tingimused tuleb neile luua ka asutuse puhkebaasi kasutamiseks. Vähen valmistab selle eriala-grupi esindajatele muret lasteasutusse kohaseamise võimalus ($\bar{x} = 2,9$).

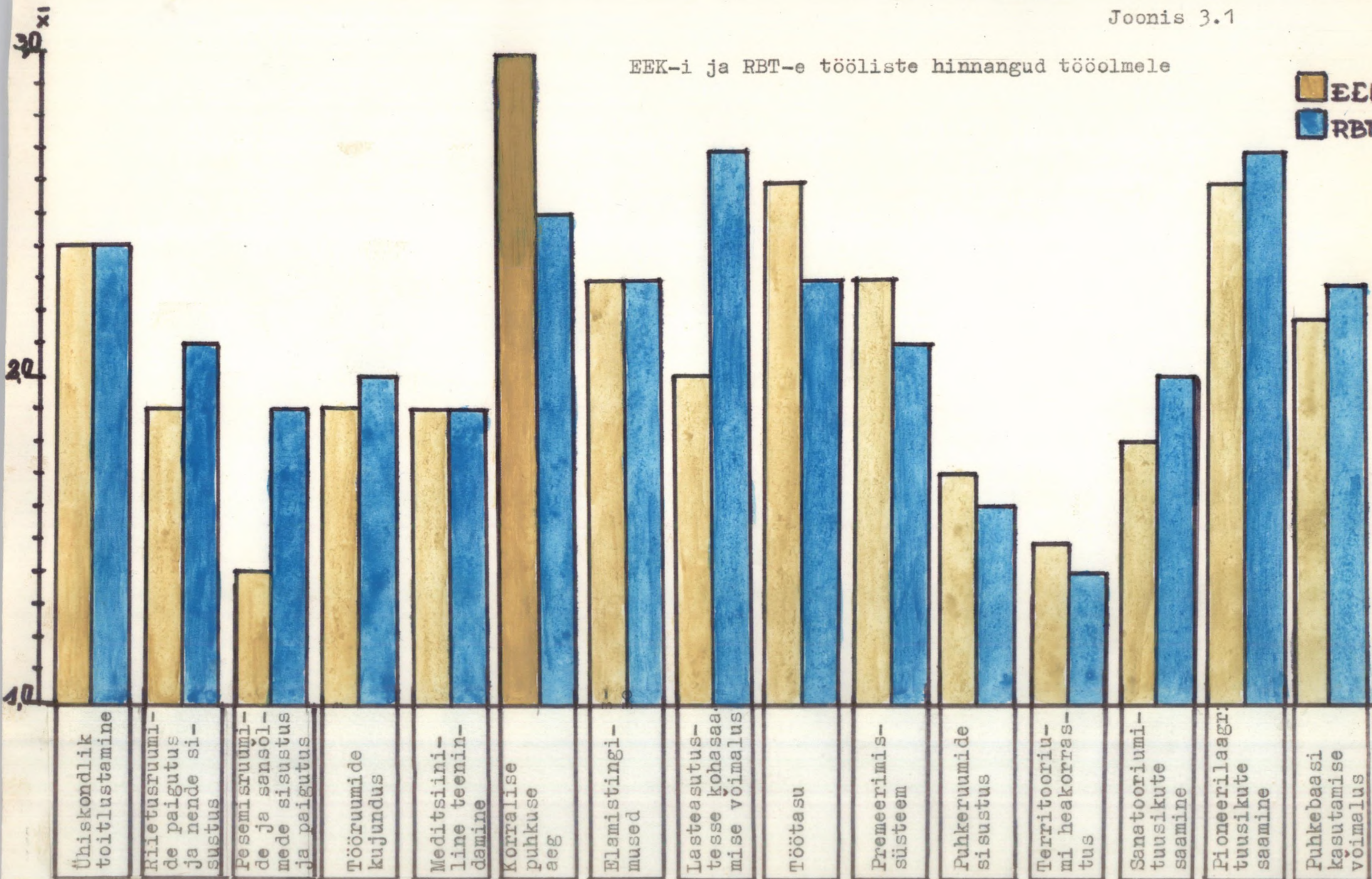
Remondi- torulukksepad, ehituse sentehnikud on enamiku tehase tööolmetingimustest hinnanud ebarahuldavateks. Eriti on arvustatud territooriumi korrasolekut ($\bar{x} = 1,1$), meditsiinilist teenindamist ($\bar{x} = 1,3$), tööruumide kujundamist ($\bar{x} = 1,4$), pesemisruumide san-sõlmede sisustust ja paigutust ($\bar{x} = 1,5$), puhkeruumide sisustust ($\bar{x} = 1,5$). Oluliselt tuleks nende arvemust silmas pidades parandada veel rea teistegi tööolmetingimuste seisukorda, sest põhiliselt rahul ollakse vaid riietusruumide paigutuse ja nende sisustusega, mõningal määral ka korralise puhkuse aja ja elamistingimustega (tabel 3.4).

Transporttöölised, ebitöölised, laborandid jt. töölised on andnud tehase tööolmele kogusummaks 34,0 palli. Soovida jätab nendegi puhkeruumide sisustus ($\bar{x} = 1,3$) ja ka territooriumi heakorrastus ($\bar{x} = 1,5$). Lisagem veel, et nende vajadustele ei vasta meditsiiniline teenindamine ja sanatooriumituusikute saamine. Rahuldavateks ei pea enamust vastajaid ka elamistingimusi. Paremini on nende tööliste arvetes tehases lähendatud lasteasutustesse kohaseamised ($\bar{x} = 2,9$).

Kui elamukombinaadi kui ka tehase töölised, nagu eelpool märgitud, pidades tööolmetingimusi oma ettevõttes ebarahuldavateks, andes keskmiseks hindeks $\bar{x} = 2,1$. Joonis 3.1 toob veel kord ära tööolmele antud hinnangud. Kõige enam ebameeldivusi valmistab

EEK-i ja RBT-e tööliste hinnangud tööolmele

EEK
RBT

heakorrestateta territoorium (EEK $\bar{x} = 1,5$, RBT $\bar{x} = 1,4$), pesemisruumide ja sansõlmude sisustus ja paigutus (EEK $\bar{x} = 1,4$) ning puhkeruumide sisustus (RBT $\bar{x} = 1,6$, EEK $\bar{x} = 1,7$). Elamukombinaadi töölisele valmistab veel raskusi sanatooriumituusikute eesmine ($\bar{x} = 1,6$). Madala hinnangu, $\bar{x} = 1,9$, on andnud elamukombinaadi töölised riietusruumide sisustusele ja tööruumide kujundusele, kuna raudbetoontoodete tehase töölised on nii hinnanud pesemisruumide ja sansõlmude sisustust ja paigutust. Mõlema ettevõtte tööliste hinnangud langevad kokku ka meditsiinilise teenindamise hindamisel.

Paremini on hinnatud võimalust saada pioneerilise eri tuusikuid (EEK $\bar{x} = 2,6$, RBT $\bar{x} = 2,7$), lasteasutusse kohesemise võimalust (RBT), korralise puhkuse aega (EEK).

3.3. Elamukombinaadi tööliste rahulolu töötamisega väljaspool Tartut.

Anketeerimisel selgus, et elamukombinaadis töötab aeg-ajalt väljaspool Tartut küllalt oluline osa, nimelt 64,0% anketeeritud töölistest. Kuna eelnevalt on teada, et tööliste suunamine väljaspoole Tartut on seotud tõsiste probleemidega ja tekitab vähemalt osale suunatud tööst vastumeelt, siis vaadeldaksegi järgnevalt tööliste hinnanguid väljaspool Tartut töötamisega seotud asjaoludele.

Vaatleme kõigepealt, mis eristab kogu küsitletud kontingendist neid, kes olid üldse viibinud tööl väljaspool Tartut. Enamus, 73,8% välisobjektidel töötajatest on mehed. Ka on komandeeritud valdavalt enamuses abieluinimesed (78,6%), tüüpilise vanusega 35 - 49 aastat. Erialaalsetelt domineerivad raudbetoonkonstruktsioonide monteerijad, viimistlejad, pausepad. Enamikul võõrsil asuvatel objektidel olevast töölistest on III, IV, V kvalifikatsioonijärk ja 8 - 10 klassiline või keskharidus, kusjuures töö -

staaž praegusel orjalal on harilikult kuni 5 aastat.

Anketeeritud töölistest suhtus täiesti eitevalt töölesuunemisse väljaspool Tartut kaks kolmandikku (68,9 %). Teine osa, 18,5 %, arvas, et töötamine Tartust eemal asuvatel objektidel pigem rahuldab neid kui tekitab vastuolusid, kuna kindlasti pidesid endale sobilikuks väljaspool Tartut töötamist 12,6 %. Enam on seoses sõitudega teistele objektidele häiritud naised, kellest 77,8 % on resoluutselt selle vastu. Vaid üks naistööline (3,7 %) on nõus väljaspool Tartut tööl olema (joonis 3.2), kuna meestest on selline variant täiesti vastuvõetav 15,8 %-le.

Kui ehk 24-aastased ja nooremad kõrvale jätta, siis töö väljaspool Tartut pole populaarne ühegi vanusegrupi hulgas (tabel 3.5). On loomulik, et enam kohtab vastuseisu just nendes vanusegruppides, keda sagedamini välisobjektidele saadetud (30 - 49 aastased).

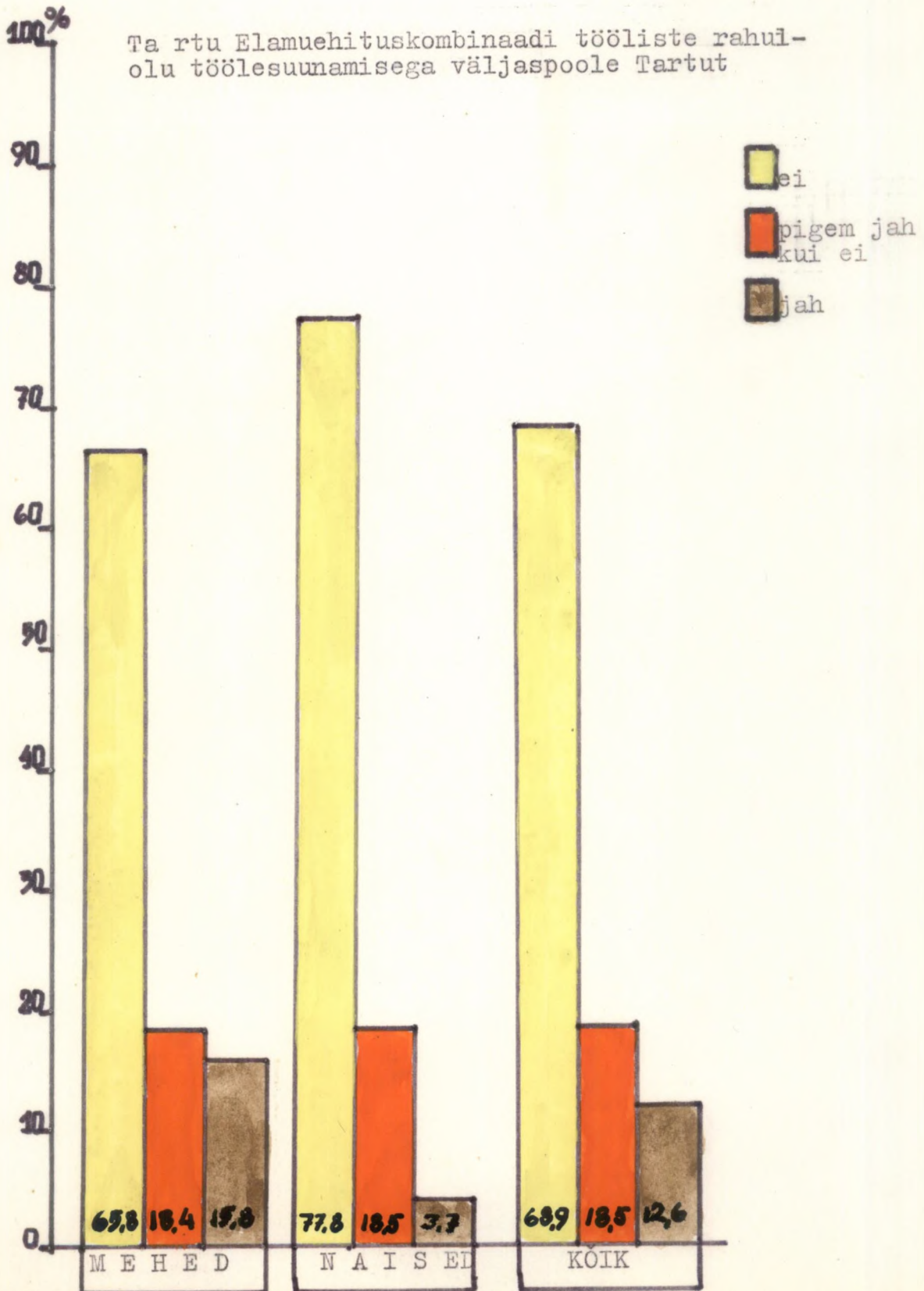
Vallaliste ja perekonnainimeste vastuste võrdlusel selgub, et viimastele on viibimine väljaspool Tartut asuvatel objektidel märksa enam vastunäidustatud (tabel 3.6): 79,0 % abielus olevatest töölistest ei soovi töötada väljaspool linna asuvatel objektidel, kuid vallalistest jagab sellist arvamust 31,8 %.

Tabel 3.5

Tartu Elamuhituskombinaadi tööliste rahulolu
töölesuunemisega väljaspool Tartut vanusegruppide kaupa

Jrk. nr.	Vanus	Rahulolu	EI	Pigem jah kui ei	Jah	Kokku %	Kõik kokku %
1.	Kuni 24 aastat		41,2	29,4	29,4	100,0	16,5
2.	25 - 29		55,2	27,6	17,2	100,0	28,2
3.	30 - 34		85,0	10,0	5,0	100,0	19,4
4.	35 - 39		86,4	13,6	-	100,0	21,4
5.	40 aastat ja vanemad		80,0	6,7	13,3	100,0	14,6
						Kõik	100,1

Joonis 3.2

Tabel 3.6

Elemehituskombinaadi tööliste rahulolu tööle-
suunamisega väljaspool Tartut

Jrk. nr.	Rahulolu Perekon- neis	BI	Pigem jah kui ei	JAH	Kokku %
1.	Üksik	31,8	22,7	45,5	21,4
2.	Perekonnainimene	79,0	17,3	3,7	78,6
3.	Kõik	68,9	18,5	12,6	100,0

Tööliste haridustaseme ja väljaspool Tartut töötamise suhtu-
mine võrdlus näitab, et kõikide haridusgruppide lõikes ei soovi
enamus viibida tööl nendel objektidel, mis ei asu Tartus (tabel 3.7)
Enam on nõus Tartust eemal töötama 10-klassilise ja keskharidusega
töölised.

Tabel 3.7

Elemehituskombinaadi tööliste rahulolu töölesuunamisega
väljaspoole Tartut hariduse järgi

Jrk. nr.	Rahulolu Haridus	Bi	Pigem jah kui ei	Jah	Kokku %	Kõik kokku %
1.	Kuni 7 klassi	87,5	12,5	-	100,0	7,8
2.	8 klassi	69,0	10,3	20,7	100,0	28,4
3.	9 klassi	76,2	14,3	9,5	100,0	20,6
4.	10 klassi või kesk- haridus, kõrgem haridus	61,4	27,3	11,4	100,1	43,1
					Kõik	99,9

Tabelis 3.8 on toodud andmed erinevate erialade tööliste suhtumise kohta töötamisse objektidel, mis asuvad väljaspool Tartut. Märkime kohe, et eri rühmadesse kuuluvaid töötajaid küsitleti erinevat arvul, mehhanismide ja autojuhte, ehituselektrikuid ja -lukkseppi, transporteerijaid, kranajuhte, koristajaid seejuures vaid üksikuid. Nii ei ole tabeli andmed esinduslikud kõigi nende tööligruppide jaoks. Hinnangute ühesuunalisus on aga siingi tunnustuseks üldisest eitavast suhtumisest. Tabeli andmeid võib järeldada, et enam on selliste töölkäimiste vastu nende erialagruppide töölised, keda nendel objektidel on suhteliselt vähe, nagu mitmesugused lukksepad, mehhanismide juhid, autojuhid, ehituselektrikud. Viimistletajate negatiivset hinnangut määrab ilmselt asjaolu, et siinsena erialagruppidest on siin naistel suur osatähtsus (45,3 %), naised aga tavaliselt olid mujal töölkäimise vastu. Pealegi on need töölised 25 - 39 aastased, kes ka nagu nägime, ei taha kodust kaugemale tööle minna. Enam on rahul Tartust eemale asetsamisega raudbetoonkonstruktsioonide monteerijad, betoneerijad, müürsepad - peaaegu pooled 30-st küsitletust on rohkem või vähem nõus töötama ka väljaspool Tartut.

Võrreldes erinevat kvalifikatsioonijärku omavate tööliste rahulolu tööga Tartust eemal asuvatel objektidel (tabel 3.9) näiteks vanusega, saame seaduspärasuse, et kvalifikatsiooni ja vanuse tõusuga suureneb väljaspool Tartut töölkäijate soovijate hulk. Niisugune seos on täiesti ootuspärane: vanuse suurenedes tõuseb üldiselt ka tööliste kvalifikatsioon.

Kvalifikatsioonil on ka otsene seos tööstasjaga (antud juhul tööstasjaga praegusel erialal) s.t., et pikema staaži puhul on jõutud kõrgema kvalifikatsioonini. Tabeli 3.10 andmed näitavad, et tööstasj ja Tartust väljaspool töötamise suhtumine on seotud samal viisil, kui vanuse ja kvalifikatsiooni puhul juba nägime. Kui ku-

Tabel 3.8

Tartu Elamuhituskombinaadi tööliste rahulolu tööle suunamisega
väljaspoole Tartut eriala järgi

Jrk. nr.	Rahulolu Eriala	Ei	Pigem jah kui ei	Jah	Kokku %	Kõik
1.	Raudbetoonkonstruktsioonide monteerija, betoneerija, müürsepp	56,7	26,7	16,7	100,1	29,1
2.	Krohvija, maaler, puusepp	75,6	17,1	7,3	100,0	39,8
3.	Mehhanismide juht, autojuht	100,0	-	-	100,0	2,9
4.	Elektri- või gaasikeevitaja	58,3	16,7	25,0	100,0	11,6
5.	Ehituselektrik, ehituslukk- sepp	100,0	-	-	100,0	1,0
6.	Transporteerija, kresnajuht	66,7	-	33,3	100,0	2,9
7.	Remondilukksepp, torulukk- sepp, ehituse santehnik	88,9	-	11,1	100,0	8,7
8.	Koristaja, kütja, laohoidja	50,0	50,0	-	100,0	3,9

ni 2 aastase tööstasjaga ei ole rahul töölesuunamisega Tartust eemale umbes pooled, siis üle 15 aastase erialase stasjaga töölistest pole keegi rahul niisuguse töölekäimisega.

Tabel 3.9

Tartu Elamuehituskombinaadi tööliste rahulolu töölesuunamisega väljaspoole Tartut kvalifikatsioonigruppide alusel

Jrk. nr.	Rahulolu Kvalifikatsioon	Ei	Pigem jah kui ei	Jah	Kokku %	Kõik kokku
1.	II kategoorie	55,6	22,2	22,2	100,0	8,6
2.	III kategoorie	48,3	31,0	20,7	100,0	27,6
3.	IV kategoorie	71,8	18,0	10,3	100,1	41,0
4.	V,VI kategoorie	91,7	4,2	4,2	100,1	22,9
					Kokku	100,1

Tabel 3.10

Tartu Elamuehituskombinaadi tööliste rahulolu töölesuunamisega väljaspoole Tartut tööstasji järgi praegusel erialal

Jrk. nr.	Tööstasj praegusel erialal	Rahulolu	Ei	Pigem jah kui ei	Jah	Kokku %	Kõik kokku
1.	2 aastat		45,5	27,3	27,3	100,1	21,4
2.	2 - 3 aastat		66,7	29,2	4,2	100,1	23,3
3.	4 - 5 aastat		75,0	10,0	15,0	100,0	19,4
4.	6 - 15 aastat		74,1	14,8	11,1	100,0	26,2
5.	Üle 15 aasta		100,0	-	-	100,0	9,7
					Kokku	100,0	

Niisiis vanuse, kvalifikatsiooni ja tööstaja suurenedes kasvab ka nende tööliste osa, kellele on vastumeelt töölesuunamine väljespoole Tartut. Samuti tekitab see naiste hulgas tugevamat vastuseisu. Rahul pole ka enamik perekonnainimesi.

Ent mis ja kuidas kannatab, kui tööline on suunatud tööle väljespoole Tartut? Analüüsi aluseks on võetud vastused ankeedi küsimustele 104 - 112, mis puudutasid töötegemist ennast, töötaja tervist, perekonناسuhteid, huvialadel tegutsemist.

Kelnevalt selgus juba, et naistele on töötegemine väljespoole Tartut häirivam kui meestele. Vaatlemegi keskmiste alusel neid hinnanguid meestel ja naistel eraldi (joonis 3.3). Kõige enam häiritud (kõrgem keskmine näitab, et antud teguriga rahulolematust on suurem) olevaks osutub perekonnaelu (lastekasvatus, perekondlik suhtlemine, kodu korrashoid) - eriti on siin ootuspäraselt madalad naiste hinnangud. Järgmine tegurite rühm on viidav tingliku ühisanime alla "huvialad" (kino-teater-kontsert, kehekultuur, õppimine). Naiste negatiivsemate hinnangute ülekaal on siin väiksem. Tervisele mõjub väljespoole Tartut töökäimine naiste arvates rohkem, kui meeste arvates. Töö kvaliteet ja organiseerimine kannatavad küsitletute arvates kõige vähem, erinevalt eelmistest on siin negatiivsed arvamusel antud meeste poolt.

Muidugi ei ole ankeedis loetletud kõik võimalikud töö ja elu küljed, millele väljespoole Tartut töökäimine negatiivselt mõjuda võib. Toodud andmeist on aga näha, et hinnangud grupeeruvad nii, et kõige enam häirituks osutub perekonnaelu, selle järel harrastustega (ennekõike kultuurilistega) tegelemine.

Hinnangute võrdlus erinevates vanusegruppides näitab, et negatiivsemalt hindavad kohanõuetõrgete mõju vanemad vanusegrupid (tabel 3.14). Enam on häiritud kodu korrashoid, laste kasva-

Joonis 3.3

VÄLJASPOOL TARTUT ASUVATEL OBJEKTIDEL TÖÖTAMISE MÕJU MÕNEDELE ELUVALDKONDADELE EEK-i TÖÖLISTE HINNANGUTE JÄRGI

